

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség: VIII., Rókk Szilárd-utca 9.
Kiadóhivatal: VIII., Kerepesi-ut 25.

Főszerkesztő: **VÉSZI JÓZSEF**
Kiadja: **BRAUN SÁNDOR**
A SZERKESZTŐSÉG

Egész évre 14 kor., 1/2 évre 7 kor., 1/4 évre 3 kor.
50 fillér, egy hónapra 1 kor. 20 fillér.
Egyes szám Budapesten és a vidéken 4 fillér.

Az orosházai üzenet.

Budapest, szeptember 19.

Az orosházai Kossuth-szobor melől üzent Kossuth Ferenc azoknak, akik az ellenzéki fogalmát szigoruan egybekapcsolták a parlamenti forradalom gondolatával. Amit üzent, az a higgadt, komoly és óvatos politikai üzenete, vagy ha jobban esik, a sakkjátzóé, aki nem úgy játszik, hogy földöntögeti a figurákat, hanem úgy, hogy előbb kivárja az ellenfél huzásait s aztán huz ő is, nyugodtan, megfontolással és a végső cél szemmel tartásával. Az ellenzéki fogalom nem az az alapgondolata a parlamenti küzdelmekben, hogy lehetetlenné kell tenni az ellenfél játékát, hanem az, hogy az ellenfél hibás játékát kell megfigyelni s a hibás hadállásokba kell belenyulni. Ellenzéki lenni nem lehet avval az oktan elhatározással, hogy: akármi és akárhogyan történjék is, én ellenzéki leszek. Meg kell várni azt a logikus alkalmat és módot, amikor ellenzéki akciót lehet és kell indítani s amikor arra az országnak vagy annak a politikai alapgondolatnak az érdekében szükség van, amelyen az ellenzéki párt áll. Kossuth Ferenc üzenetében benne van éppen az a gondolat, hogy az ellenzéki álláspont célja a függetlenségi eszme ébrentartása. Ezt az eszmét pedig bizonytalan vállalkozásokkal

előbbrevinni nem lehet. A küzdelmek nemét és mértékét tehát a körülményekhez kell alkalmazni — mondja Kossuth Ferenc s amit mond, az helyes, megfelel a parlamenti iskolájában nevelkedett politikai mérsékletnek, óvatosságnak és okosságnak. De megfelel egyének is. Megfelel a parlamenti lényegének és hivatásának is, mert ha van parlament, az bizonyára nem azért van, hogy ne legyen. Aki az ellenzéki hivatást abban látja, hogy a parlament működésének megakasztása a normális, mindennapi haramod, az bizonyára nem fogja föl helyesen ezt a hivatást s nem fogja föl azt sem, hogy a parlament mire való, amint hogy senki sem tartaná jó sakkjátékosnak azt, aki előre elhatározza, hogy huzzon bár az ellenfél akárhogyan, ő a könyökével le fogja seperi a figurákat, sőt ha éppen úgy fordul s ha a kibiceknek mulatságot szerez vele, még a sakkasztást is földhöz vágja.

Politikai jóskok az öszre viharokat jósolnak. Az elmúlt obstrukció íze még mindig csiklandozza inyüket s a népszerűség kedves illata száll az orrukba. Ezek a szagok és ízek teszik jóskká őket, amint egykor a fölszálló gőzök jóstehetséghez jutatták Pythiát. Amde a népszerűségek elmúlt alkalmi nem előre elhatározott s előre kikészített alkalmak voltak. Az események hatalma s az

ellenfél játéka hozta létre. Senki sem járt avval a gondolattal, hogy bármi történjék is, ő le fogja seperi a figurákat a parlamenti sakkasztástól. Bevárták az ellenfél játékát még azok is, akik ma olyan nagyon türelmetlenek s akik vagy a népszerűség után való féktelen vágyakozásban vagy azért, mert játszani nem tudnak, már előre, ok nélkül elhatározták, hogy ők nem játszanak, hanem fölforgatják még a játékszobát is.

Ha ezt a vállalkozást és ezt a szándékot nevezte Kossuth Ferenc bizonytalan vállalkozásnak, igaza volt. És igaza volt abban is, hogy Kossuth Lajos szobra mellől éppen most üzent meg a nemzetnek és a saját pártjának, hogy ő most is a parlamenti munka pozitív alapján áll s nem siklott le arra a negatív álláspont, amely mindenképpen a parlamenti zenében keresi az érvényesülést. Pártjában bizonyosan fölfigyelnek erre az üzenetre s megértik, hogy a vezér már megállapította a maga utjait s kijelölte azt a helyet, amelyen ma állnia kell. Ez a hely pedig az egyetlen, amelyen komoly és higgadt politikai megállhat. Ugy hívják, hogy megfigyelési pont. Várni, hogy mi történik a másik táborban s készen állani arra, hogy szükség esetén ellenzéki erővel támadjon. De előre elszánni magát nemcsak a harcra, de a harctér elpusztítására, csakugyan nem más, mint bizonyta-

T Á R C A.

A vallás.

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Írta: Józsa Antal.

Főszínelendő Kárász Dömjén plébánus ur csöndes legyintéssel kiteríti a kártyát.

— Adjuk meg . . .

— Tölem lehet! — mondja a fiatal tanító.

— Megint? Ez már a harmadik rekontra ma, atyuskám, amit én nyerek kettőtök ellen! — határozta a vaksi jegyző, hogy szinte lehullik a felszeméről a fekete kötelék.

— Azok az ördögös japánok!

— Biz azok is sok rekontra nyernek. De már itt csak tán nem az ő taktikájuk győzött, hanem az enyém, la. Oszszak?

— Ne. Tán hagyjuk abba. Ma nem megy. Beszélgezzünk. Mindig ott kalandoz az eszem azokon a városi mandauriai mezőkön. Nem tudok szabadulni tőlük. Belecsimpszakodik az agyvelőmbé az a tömördek jajkiáltás, az a sok halálhörgés. Van így az ember néha . . .

— Van, van. De persze a tanító urnak is másutt járt az esze, ha nem is éppen Mandsuriában. Haj, hejheja, hopp! Hej, Biri-biri-biri kisasszony! Hehehe — nevet a jegyző hamiskásan csufondórozva.

Az ámbitus rásos ajtaján éppen akkor lebent be egy üde, szép, magas nyulánk uri leány,

könnyű leomló habfehér ruhában, tejrőzsa az arca, arany a foglalatja, afféle hullámos árvalányhaj. Odasiet a paphoz, kezét akar neki csókolni. Ez az arcát nyújtja oda. Az urnaknak dszentriesen megrázza a kezüket. A fiatal tanító elpirul, mondani akar valamit, de a lány siet a pitarajtó felé. A plébánus utána szól, kérdve:

— Már vége a litániának, Birike?

— Ez visszakacag az ajtóból:

— Nem, nincs. Én hamarabb kiszöktem, mert . . . a azzal beszalad.

— No tán, mégis tán . . . csak egy partiskát még no? . . . Ki oszt; nem oszt . . . Vagy mégis azok az ördögös japánok? . . . Biz azok pogányul verik a keresztény hadakat! Pedig nekik nem is imádkoztak a papjaik Szent Szergejhez vagy ki a ménkükhöz. Ah . . . pardon . . . Hát, őszintén szólva, hiszed te azt, atyuskám, hogy az imádság ilyen vérontó esetekben fölszáll az égig? . . .

— Eh, hagyjuk ezt! — mondja kedvetlenül a plébánus. — Egyik trutya, másik eb. Ómlik a vér! Mind a két részen ezer meg ezer fiatal életerő pusztul halomra egy pere alatt, a legszebb korban . . . A fele családapa! . . .

A szellegyintés megreszketteti az ámbitus vadszőlőinek indáit. Messziről ideverődik a szomszéd falu harangjának limbáló hangja, hol elalszik, hol megeseendül.

A fiatal tanító felüti a fejét, hallgatózik.

— Miklósfalván most temetik az öreg Kurbinózt . . .

— A kárlesőt? Hiszen akkor magának is

ott kék lenni. Az a maguk filiájuk! Nagy lutheránus volt az öreg luncut!

— Nem engem kívánt. Haragba voltunk. Azt hagyta: inkább a pápista kántor tessené el, mint hogy én. Azért is jöttem el éppen, hogy otthon se legyenek. De azért ám sajnálom az öreg, mert presbiternek hűséges, lelkes ember volt.

— Na, a faluja ugyan nem sajnálja. Nem hiába adta neki a kárleső nevet! — mondja a jegyző.

— Sajnálja ott az is! A halál mindent kiegyenlít . . .

— Furesz, hogy az élet olyan keveset egyenlít ki!

— Az emberek maguk az okai! — szól közbe a plébánus, elmélázva.

— Az emberek közül csak a papok, atyuskám, a papok! Ti vagytok az oka mindennek. No, nem éppen úgy értettem, hehehe — pardon, pardon . . . Nem térd értettem. Hiszen tudod, hogy mink meunyre tisztelünk téged, valláskülönbég nélkül . . . Val-lás-kül-lönb-ség nélkül! Te vagy a mi papunk mindnyájunknak. Dehát a többiek . . . Mások . . . másfelekezetbeliek is . . . Hisz értes engem . . . Dehát ördög vigye a japánokat, se házigazda, se sziveség? Igunk no egy pötttyet. Temessük el az öreg Kubinczot . . . Mi?

Kocintanak.

— Csakugyan, derék, jóra való ember volt ám az öreg, ha egy kicsit fukar is volt ő ki-

ian vállalkozásba kezdeni s bizonytalan vállalkozásba terelni a nemzetet is. Kossuth Ferenc orosházi üzenete jókor jött. Mindenki választhat ma még s jól meg is fontolhatja szándékát. Nyugodt és politikushoz méltó álláspontot akar-e elfoglalni, azt, amelyet a vezér foglal el, avagy — földhöz akarja-e vágni a sakktáblát? Akik ezt akarják, elég nyílt üzenetet vettek a pártvezértől. Levonhatják belőle nemcsak a tanulságokat, de megtanulhatják belőle azt is, hogy mit kell tenniük. A pártvezér nem gondol arra, hogy mindenáron s minden esetben leseperje a sakktábla figuráit. Ők erre gondolnak. A pártvezér azt látja, hogy a játékot nem veszítette el, bár szépen csöndesen játszott is, sőt meggyőződött róla, hogy az ellenfél majdnem az egész tétet megfizette. Ők azt mondják, hogy mégis nekik van igazuk. Jobb lenne mindjárt a tülekedésen kezdeni. Nyilvánvaló, hogy e két fölfogás közt most már nem taktikai a különbség, mint ahogy eddig szerették nevezni. A különbség sokkal mélyebb. Olyan mély, hogy le kell vonni belőle a konzekvenciákat. De akkor aztán Kossuth neve és Kossuth zászlója nélkül kell ám harcba indulniok és ezt jól meg kell gondolni. Gondolják azt meg, idő van rá elég!

BELFÖLD

Beszámoló. Gróf *Benyovszky* Rezső, a közlő kerület képviselője mult héten tartotta beszámolóját kerületének tizennyolc községében. A képviselőt minden község határában bandériummal fogadták. A beszámoló nemcsak a függetlenségi párt, hanem a szabadelvű párt választói is nagy figyelemmel hallgatták.

Gyónk községében a beszámolókat nagyszabású bankett zárta be, amelyen számos felkészültöben ünnepelték a kerület agilis képviselőjét.

gyelme. Kár volt a vén kárlesőért. Még élhetett volna . . .

— No lássátok. Ezt megsajnáljuk vagy legalább megilletődünk a halála hírére. Pedig ez csak egy ember volt, oda való is volt már, nem is igen szerettük, de a háború iszonyai meg se illetnek bennünket, pedig ott a véres, latyakos sárban tizezzelével fekszenek az elesettek . . . És a sebesültek ezreinek kintördítése, keserves nyögése hallik . . . Mindezt nekünk csak egy-egy kortyanat a szenzációból, aminek a mámorító levét szinte kéjelegve szürsöljük naponta az újságjainkból. Eszünkbe se jut, hogy odalent valóságos hekatombák vannak vércafatos, szétszakgatott emberi holttestekből . . . A lövészárkok szinig telnek meg hullákkal, jajgató sebesültekkel . . .

Elhallgatnak. A zillanó, csöndes őszi verőfényben messzire lehet látni a plébánia magas ámbitusáról a kiirtott erdők szürke halmaira. Odarévedez a szemük mindháromójuknak, mintha az ujkor zord, fenséges époszának földtremető szörnyű csatáit éppen ott vívnák most, egymást öldökölve, a két világhatalom apró, fekete hangyái.

— Tolastoj meg Zola irt ezekről megdöbentő verizmussal . . . Szebasztopol, Szedán! . . . Aki ezeket elolvassa, csakugyan megirtózik az embertől, hogy ilyen vadállat . . .

— Hát a hó! Napoleon visszavonulása Verescsagin ecsetjén! . . . Szegény Verescsagin, miket festett volna ő ezekből a mai iszonyatosságokból! . . .

KÜLFÖLD

Az orosz-japán háború.

Budapest, szeptember 19.

Egy angol újság mukdeni jelentése szerint *Kuropatkin* Mukden közelében új csatába ereszkedett az előrenyomult japán sereggel. E hirt megeafolják ugyan azzal, hogy a japánok a mult szombaton még csak feleuton voltak Liaojang és Mukden közt és így nem érintkezhetnek *Kuropatkin* sereggel. Nem lehetetlen azonban, hogy már a legközelebbi napokban nagy csata alakul Mukden mellett, még pedig, a japán vezérek hadmozdulatai után ítélve, ugyancsak viszonyok közt, mint Liaojangnál. Csak-hogy ezúttal a japánoknak könnyebb dolguk lesz, mert Mukden nincs elsáncolva és környékén nem kell elfoglalniok oly magaslatokat, amelyek Liaojang vidékén annyi áldozatot követeltek.

Port-Arthur ostroma.

Csifa, szeptember 19.

Katonai szakértők, akik pontosan szemeltartják a Port-Arthur előtt történeteket, arra következtetnek, hogy ez idő szerint rohanják meg az erősséget, vagy hogy a legközelebb jövőben várható a roham. Ezt a feltevést a 15-iki heves ágyuzásra alapítják, mely rendszeren meg szokta előzni az ilyen rohamot. Ezt a nézetet támogatja a fontos futárknak olyan időben való érkezése, amidőn a blokádtörése veszedelmes. Megbízható hírek szerint a japánok készen vannak az ostromművelettel. A japán jelentések szerint a dalnyi lakosság már tegnapelőtt várta a támadást. A japánok, amint azt általában tudják, tisztában vannak aziránt, hogy téltenségük emeli az oroszok ellenállási erejét és ezért erőszakos rohammal akarnak véget vetni, lehetőleg gyorsan a helyzetnek. A kínaiak, oroszok és japánok, ahogy azt továbbá jelentik, megegyeznek abban, hogy Port-Arthur ostromzárja a dsunkáknak áttörését lehetővé teszi. Port-Arthurból érkezett orosz polgári személyek kijelentik, hogy ott bővében vannak a huskonzerveknek, de hiányzik a friss hús. Hír szerint csak lóhús van és naponta 12 lovat vágnak le ételmezési célra. Ha nem igen heves az

ágyuzás, a port-arthuri élet olyan, akárcsak béke-időben. Bár a templom meg van rongálva, mégis úgy tartják az istentiszteletet, mint rendszeren. A katonazene napjában kétszer hangversenyez. Az oroszok azt állítják, hogy a japánok eddig a belső védelmi vonal egy erősségét sem szálták meg. A megrongált erősségeket az elmúlt 18 napon elég nyugalomban javították ki és azok most kitünő állapotban vannak. Ugy hírlik, hogy az oroszok meg vannak győződve, hogy *Port-Arthurt sohasem lehet bevenni.*

London, szeptember 19.

Csifuból jelentik, hogy az elmúlt éjszaka a japánok hevesen bombázták Port-Arthurt és a japán gránátok az Aranyhegyen felrobbantották az oroszok harmadik ütegeinek löporraktárát.

London, szeptember 19.

Mint a *Morning Post* Sanghaiból jelenti, a japánok Port-Arthur támadását csütörtökön újra megkezdtek. Egy nappal azelőtt *Kuropatkin* — mint a *Daily Telegraph* jelenti — felszólította *Stössel* tábornokot, hogy a várat mindenáron tartsa januárig. Ez okból most az oroszok megtesznek minden előkészületet arra, hogy az Aranyhegyen levő erődöket akkor is tarthassák egy darabig, ha Port-Arthur többi része már elesett. Megerősítik, hogy nemrég egy 6000 tonna tartalmu gőzös élelmiszerekkel és lőszerrel francia lobogó alatt elérte Port-Arthurt, de amikor a *Gremiatecly* orosz ágyunaszád elébe akart menni, aknára került és elsüllyedt. *Stössel* tábornok a *Novi Kraj* megjelenését szeptember 8-án eltiltotta. *Uchtomskij* herceg tengerenagy szabofogságban van. A haditörvényesek legközelebb fog itélni ama magatartása felett, amelyet az augusztus 10-iki tengeri ütközetben tanúsított.

London, szeptember 19.

A *Daily Telegraph* jelenti Csifuból tegnapról:

Egy középkorú és két kereskedő, kik ma dsunkánkon érkeztek Port-Arthurból Csifuba, magukkal hozták a postát. A Galamb-öböl déli részéből indultak el. Azt beszélik, hogy az utolsó tíz nap alatt 15-ike előtt nyugalom volt, eltekintve a rövidebb ágyuzásoktól, melyek alatt több kínai és néhány európai életét veszítette. 14-iken *Stössel* tábornok azt a hírt kapta *Kuropatkin* tábornoktól, hogy ki kell tartania januárig, mikor is jelentékeny események vár-

— No, ezért az egy emberért magáért csakugyan nagyobb kár, mint az egész muszka hadseregért . . . Haj, haj . . . bolond az ember! Eszi, falja egymást, azt se tudja: miért? . . . Semmiért!

— Már mégis, a japánok csak eszményért, nagy emberi jogokért, nemzeti becsületért küzdenek!

— Nono, valamivel öntudatosabban, mint az oroszok, szegények, akiket csak a vágóhídra visznek százezzel. De azért az egész bizony csak üzlet ez! Szatócskonkurrencia, képtelen, szörnyű nagy arányokban azért, hogy kinek a boltja maradjon nyitva. És mindehhez mind a ketten vértelicitálnak. Ej no, igyunk rája . . .

Megint koccintgatnak. Megint nagyokat hallgatnak egy darabig. A sekrestye kinyitott ajtaján kiszűrődik a litánia egyik szolozsmájának csudálatos, égbeszárnyaló magasatos harmóniája. Parasztlányok, parasztasszonyok éneklék azt odabenn együtt, orgonazengés mellett, de oly valami fenséges, megkapó hatással, hogy a két vastagnyakú eretnek szinte megbüvölve hallgatja.

Ahogy megszakad az ének, azt mondja a fiatal tanító:

— Ha valaha elhagynám a hitemet: ezekért a magukkal ragadó, kibeszélhetetlen szép énekekért hagynám oda . . .

— Hej, Biri-biri-biri kisasszony! . . . rőttyög a jegyző.

— Ne vicceljen, jegyző ur. Szent igaz, hogy a katolikus énekeknl szőbb egyházi zene nincs a kerek világon. A kálvinista Jókaynál olvastam

valamit a Marcell pápa miséjéről. Odadám a fele életemet, ha én azt hallhatnám . . .

— De csak a sixtini kápolnában, Rómában! No majd egyszer még oda is elmehetünk, úcsún! — csillan meg a plébános szeme.

— No, már egy lutheránus tanítónak nem illik így beszélni, aki mindennap elmenyörögheti azt a harsonás éneket, amiben az Isten viharjának a legfenségesebb hangja zendül meg, csatogva hatalmasan: „Erős várunk nekünk az Isten!” . . .

— Azt nem is hagyom!

— Ne is hagyja — folytatja a jegyző. — Mert én se hagyom a magamét: „Te benned bízunk eleitől fogva!” . . . Én magamba bízek csak meg ebbe a vak félszemembe, de mikor ezt az égmorajlásba szárnyaló, erős, hitvalló kálvinista éneket hallom, akkor hiszek az Istenben, az én Istenemben, a mi Istenünkben és hiszem, hogy lát engem és én látok az ő szemével! . . .

A jegyző félszeme csillog, a hangja cseng, a lelke kiút ül az arcán . . . látszik, hogy több a kettőnél.

— Tartsa meg kiki a hitit, ki mibe született, a másét ne vegye el! — harsog erősen és nagyokat szippant a papírszopókából, miközben megint csak a pohár után nyul.

A pap is, a tanító is találva érzik magukat.

— Én nem veszem el senki hitét . . .

— Én sem adom el a magamét. Hazug, aki mondja!

— Nohát, nem célozgatok. Tik is ittatok. Én is ittam. Borban az igazság. Tudom, amit tu-

hatók. Hír szerint a *Tölkés* elég öt hónapra, a *Riss* és *gyümölcs* hat hónapra. Ha a japánok behatolnának a belső erődítési művekbe, az utolsó ellenállást az Arany-dombon lévő erősségeken és a villamos dombon fogják kifejtetni. Úgy hírlik, hogy ezek az erősségek nagy készletekkel vannak ellátva. *Stüssel* tábornok eltiltotta az európaiakat *Port-Arthur* elhagyását és kijelentette, hogy a legvégső esetben osztozkodniuk kell a katonák sorsában. *Friss* husz már nincs. A helyőrség száma 8000 főre csökkent. A polgárőrséget bevonják az erősségekbe. Hír szerint 50 ismeretes polgárt és néhány *port-arthuri* hőlyget is megöltek a lövegek. *Stüssel* tábornok neje meglátogatja ostrom közben férjével az erősségeket. A körházban 13 éves fiúnak is szolgálatot kell tennie. A kínaiak seregesen hagyják el a várost. Az elmúlt napokban 500 kínai érkezett ide és a japánok nagyon szigorúan kiküldték őket.

Páris, szeptember 19.

A *Matin* tudósítója jelenti Csifuból, hogy 18-dikán éjjel két orosz és pedig *Radziwill* herceg és *Kriszto* hadnagy érkeztek oda *Port-Arthur*-ból. Hír szerint ezek azt beszéltek, hogy a japánok veszteségei az utolsó támadásokkor óriásiak voltak. *Port-Arthur* környéke végtelen temető, hol a hullák erei teszik düglélessé a levegőt. *Radziwill* kijelentette, hogy *Port-Arthur* soha sem veszik be, míg *Kriszto* hadnagy azt véli, hogy a vár legfeljebb egy hónapig tartja magát.

Új szárazföldi csata.

London, szeptember 19.

A *Daily Express* mukdeni levelezőjének értesülése szerint *Kuropatkin* egész serege *Mukdennél* igen élénk harcra bocsátkozott. A japánok, hogy gyalogságuk előnyomulását előkészítsék, az orosz hadállásokat erőlyesen lövöldöztek. Azt hiszik, hogy az a harc, amely most megindult, a hadjárat legjelentékenyebb csatája lesz. *Oyama* *Mukden* megtámadását és *Kuropatkin* visszaszorítását egy oldalmozdulattal vezette be. Előőrsei érintkezésbe jutottak *Micszenko* tábornokkal, ki a városba vonult vissza. A japánok arca 40 kilométer hosszú és félkör alakú, *Kuroki* a jobb szárnyon van, *Ota* a közepén, *Nodzu* pedig a balszárnyon. *Kuroki*, akinek az a feladata, hogy az oroszokat oldalba támadja, még nem jutott érintkezésbe az ellenséggel. Általánosságban a helyzet olyan, mint a *Liaojangi* csata előtt volt, azzal a különbséggel, hogy *Mukden* nincsen olyan jól

védelemre. *Oyama* jelenti, hogy az orosz arca több mint husz kilométerre terjed. *Kuropatkin*, a japán hírszolgálati jelentések szerint, naponta erősítéseket kap *Karbin*-ből, ami arra enged következtetni, hogy *Mukdennél* makacs ellenállást fog kifejteni.

London, szeptember 19.

A japánok számos hadoszlopban vonulnak a vasut mentén elhúzóó összes utakon *Mukden* felé. A menetelés ezen a helyen sokkal könnyebb, mert a talaj nem olyan hegyes, mint *Liaojang*-tól délre. A csapatok utközben folyton csatáznak.

London, szeptember 19.

A japánok újabb előrenyomulása komolyan látszik, de arról, hogy *Mukden* környékén nagy csata kezdődött volna, amit a *Daily Express* tudósítója egészen komolyan jelent *Tokió*-ból, még nem lehet szó. A japánok mult szombatn még csak feleuton voltak *Liaojang* és *Mukden* között. Az orosz katonák már téli egyenruhát viselnek. A japánok az összes *Mukden*-ben vívó utakon számos hadoszlopban nyomulnak előre. A menetelés most már nem jár annyi nehézséggel, mert a terepviszonyok sokkal könnyebbek, mint *Liaojang* környékén.

Páris, szeptember 19.

Az oroszok visszavonulnak *Mukden*-ből és *Tieling*-től északra megerősített táborba vonulnak vissza. *Kuropatkin* nem szándékozik *Mukden* mellett döntő csatát vívni, hanem csak utóharcokba fog bocsátkozni.

London, szeptember 19.

A *Daily Chronicle* jelenti *Liaojang*-ból 14-ikéről: A japánok az orosz védelmi művek közelében több fel nem robbant bombát találtak. Az oroszok *Mukden*-től délre élénk tevékenységet fejtenek ki. A japánok ismét helyreállítják a vasutat *Liaojang*-tól délre és hidakat vernek a folyón.

A balti flotta.

Páris, szeptember 19.

Az *Echo de Paris* pétervári tudósítója fentartással azt jelenti, hogy a cár Csifuból *Wirren* tengernagy táviratát vette, amelyben ez arra kéri, hogy siettesse a *balti-tengeri* hajóhad menetelét, mert azt reméli, ha ez időben megérkezik, hogy *Togo* tengernagyot a *port-arthuri* hajókkal egyetemesen megtámadja. Az oroszoknak nagy a reménységük a sikerre.

Berlin, szeptember 19.

Az a japán tisz, aki még néhány nap előtt *Kopenhágában* tartózkodott, *Takihoma* tengerészeti attasé volt, aki *Kopenhágából* elutazott, hogy *Sundban* végignéze a balti hajóraj elvonulását, de visszatért, mert az orosz hajóraj elindulásáról egyelőre szó sem lehet. A *Berliner Localanzeiger* közli, hogy a balti flotta december előtt nem fog elindulni. Két hajó októberben fogja elhagyni a kronstadti kikötőt s csak akkor teszi meg próbáját. Addig tíz aknazárlító naszd is elkészül. A tengerészeti kormány azt hiszi, hogy szükségtelen a hajóraj tavassz előtt *Kelet-Ázsiába* küldeni, mert addig a *vladivosztoki* kikötőben a jég még nem olvad el és sem *Port-Arthur* kikötőjére, sem az ott rekedt hadihajókra nem lehet számítani.

HIREK

A huszár.

A huszár név tudvalevőleg onnan ragadt a huszárra, hogy mindegyik halálának husz az ára. Meglehet, hogy a huszár fogalmának születtekor így állott a dolog, ma azonban már tetemesen másképp aránylik a huszár értéke a többi fegyvernemekéhez. A mai háború fő-fegyverneme a tűzesség, mindjárt utána jön a gyalogság s csak ezek után baktat a lovaskatona. Nem azt jelenti ez persze, hogy egyénileg a huszárkatona alsóbbrendű, mint a gyalogos vagy a tüzér, csak a huszárságnak mint fegyvernemnek háttérbeszorulását.

Ezt a tényt már rég tudtuk, nem lep meg tehát a hadügyminiszter panasza, hogy kevés a lobogó mente és löszörbojtos csakó után vágó ifju. Különösen mivel a lovaság jelentőségének eme hadászati hanyatlásához, mely eltereli tőle a nagyobb ambíciókat, egy másik riasztó tényező is járul: a szegény huszártiszt szociális helyzete, az általa képviselt igazi, teljes tragikumot feltáró cifra nyomorúság.

Mint annyi más szociális bajunk, ez is középkori származású. A szellemi puskaportalanúság e századaiban, különösen mielőtt még föltalálták a valóságos puska-

dot. Kimondom. Egy kicsit kőtyagosak vagyunk már mind a hárman. De jó emberek mind a hárman, igaz-e, nem?

— Igaz, igaz, csak hagyj már abba, mert mindjárt itt lesz a káplánom meg a kántor. Vége a litániának...

— Nono, csak azt akartam mondani, — in-tegeti erőltetett, leptező suttogással a jegyző — hogy miért kellene elhagyni a hitét ennek a becsületes, derék lutheránus tanítónak azért, mert-hogy a maga meg az Isten szent akaratjából feleségül kívánja venni a nyisztorági katolikus pap lányát?... Akarom mondani az unokahugát, aki öt viszontag nagyon szereti, dacára a a dacarandóknak — mi?...

— Jól van, jól, bolond! — Már be vagy rugra. Feküdj le egy kicsit bent a díványon... No, vagy innánk még egyet? — veti fel a megszokott kérdést unottan a plébános.

Vasárnap délután van. Ilyenkor a jegyzőnek jól folyik a vére. Afféle vicces ember is, hát csak mókázik és cital a klasszikusokból:

— Aztat se nem bánok, mondaná erre *Stvertczky* tiszteltes ur, ha itt volna. Mert hát benne vagyok a tizparancsolatban: Ne lopj, ne ölj. De az a nincsen benne, hogy: Ne igyál! De akár vagyok is benne, akár nem vagyok, itten ugyan nem iszunk, mert az még csak nem volna baj, ha a tizparancsolatban benne volna. De az már öreg hiba, hogy a kancsóban nincsen benne, ami bele kék...

— Ejnye, ejnye, kutyatarka! Szaladjon le csak, tanító ur. Ott a szögön a kulcs, a kis szobában...

— Na ilyen tarisznyahitű embert se bocsátanak le a pincébe, ha a nyisztorági plébános volnék.

— Ha a káplánom meg a kántorom még most se ért ide! Pedig már vége a litániának...

— Egy kis vargababót csinálnak azok! A doktoréknál vannak ők már ezóta. De nézd csak, nézd, a gazeMBER, hogy megy a pincébe! Mint az egyszeri zsidó, aki *Pest*-ről *Miskolcra* akart jutni, hát utba ejtette *Kolozsvárt*. Nem hiába, hogy lutheránus ez a tanító: eszes, nagy diplomáta! Várhatjuk ki vele együtt a *Birikét* a pincekulesot!...

— Bolond vagy — peleskei nótárius!... Nem fordulnál velem egyet a kertben? Nézd meg a rózsában a nyári ojtványokat.

— Kérlek... Alvóra ottattál?

— Hát persze. Augusztusban mit lehet? Százötven alany! Mind ez a lutheránus tanító ottatta. Ők babráltak vele.

— Persze, ketten a *Birikével*?

— Ne számárokodjál! Tudod, hogyan van no...

— Tudom, tudom... Ez a *Marechal Niel*, es nem fogant meg. De megfogant egy gondolat az én valsi agyvelőmben. Nem tudok tőle szabadulni. Éppen, mint te nem a japánoktól. Öregem, ez a két gyerek szereti egymást!

— Baj, baj!...

— Fenét baj! Szerencse. Már csak derék fiu ez a tanító! Tanárnak is beillenek. Okos, eszes, művelt. Szép gyerek. Egész modern ember. Más-képp is: tisztességes, becsületes...

— A vallás a baj

— Azért, hogy lutheránus?

— Nem. Azért, hogy a *Biri* katolikus.

— Hát, öregem, én nem vagyok egy cseppet se részeg. Csak tettem egy kicsit, hogy jobban merjek igazat mondani. De az már igazán lelketlenség, amit ti csináltok a vallás örve alatt. Te tudod, öregem, legjobban: „Amít az Isten összeköt, ember ne válasza el!” Ezt a két bányu, naiv gyereket csakugyan az Isten hozta össze.

— Nohát, barátom, én is mondom neked valamit bizodalmasan. Nézd, a reverendáznak két zsebje van. Az egyikből kihuzom neked ezt a levelet, olvasd el. De ne add tovább. Bizalmas. A páspöki titkár írja.

A jegyző mohón kap utána. Olvassa:

„Az ilyet túrni lehet. De megengedni nem szabad. Egyházi törvény tiltja, aminet ez főtisztelendőség legjobban tudja. Különben csak ő méltósága ne tudjon róla. Csak őt ne terheljük az ilyesmivel! Főtisztelendőség szabad akaratjától függ. Majd később penitenciázhatik érte, ahogy tud. De vigyázzon, mert az állását is elvesztheti. Az ön dolga, azt teszi, amit akar... Erről ömél-tősága nem tud semmit... titkár.”

— Szüret! — kiáltja a jegyző. — Hísz így minden rendben van.

— Nono, csak nyulj bele a reverendáznak másik zsebébe is. Ott is van egy levél.

A jegyző olvassa ezt is. Az egyházmegyei lutheránus főesperestől jött:

„Hitrokonom szeretett! Se egyházi, se hit-elvi, se polgári törvény nem tiltja az ilvesmit ná-

port, a lovag volt az igazi, az első-osztályú, magasabbrendű katona. Ugyanekkor a békés, polgári életben (ha lehet e két fogalmat a középkorra alkalmazni?) az igazi, első-osztályú, magasabbrendű ember volt a nemes. A nemesség szolgáltatta a lovasságot, a lovagok diszes hadát, mely a crécy-i ágyuk eldördülte előtt teljesen szatant is még jórésben uralta a csatateret. A nemesség és lovasság azóta se váltak el egymástól. Mindkettőnek hanyatlott a jelentősége, a mindkétfajta puska-por minden téren, a szociális munka s a háboru terén egyre inkább hódított, úgy hogy a tizenkilencedik század végén már-már csak szerény szerep maradt számukra. A lovasság a mai háboruban csak felderítő, fűrész, kutató hivatással bír, tehát nem a régi vezető, legkevésbé pedig huszárosan támadó szereppel. Lovas-tradíciókra, eszeveszett lovasbravur-tettekre a mai háboruban oly kevés van szükség, hogy az e tekintetben talán még a magyar huszáros is túltevő, világszerte megcsodált közöket épp a mostani háboruban is többször letörte a hagyomány nélküli s huszáros nekivágástól őrizkedő, de a bujkáló felderítésben s óvatos hírszolgálatban ügyes japán lovasság.

A nemesi osztályt, melyből a lovasfiszkar nagy része rekrutálódik, hajlamában ezek a hadászati tények persze nem nagyon zavarják. Ha a háboruban nem is jutott számukra sok babér, annál jobban értékesíthető még mindig a csillogó egyenruha a békés polgári életben. A tömeg szemében a huszár még mindig az első katona s egy szürke gyalogos- vagy még szürkébb vezérkari tiszt nem izgatja egy a hölgyek fantáziáját, mint az arany-paszományos buzavirágos dolmány. Aki számára tehát a katonai pálya egy vívő-élet kerete csupán, az még ha polgári származású volt is, eddig mindig a huszársághoz ment, mivel ott tomboltak ki ifjuságukat a vívőség nagymesterei, a minden nemzetiségű és rangú mánások.

Fájdalom azonban, a huszártiszti egyenruhához nem jár nagyobb fizetés, mint a gyalogoséhoz. Viszont azonban a bajtársi

szellem megkívánja a Balogh Józsefektől vagy Schreiber Adolftól is a Windischgraetz hercegek standard of life-jét. Vagy legalább is némi utánzását ennek a nagystíli életmódnak. Hogy ez hova vezet, elmondja az a temérdek törvényszéki vagy rendőri hír, mely sikkasztó vagy öngyilkos lovasisteztekről szól. A fegyvernem arisztokrata hagyományai s a polgári fizetés összeitközésének az áldozatai ezek. Egyenként hullanak el, de ha összeszámolnók őket, többen volnának, mint a mars-la-touri nagy lovasroham elesettjei. Tetemeik fölött pedig nem prüsskölő paripák, lobogó zászlók, harsogó trombitások száguldanak el, hanem a hitelezők, rendőrtisztek és riporterek. Érthető, hogy a mai fiatalság végre megemberelte magát s nem vágyik ily halálra. S míg a hadvezetőség nem találja módját annak, hogy e káros kaszt-fényezésnek véget vessen, ez az idegenkedés csak nőni fog.

S. Z.

Budapest, szeptember 19.

— **BUDAPESTI NAPLO. Szeptember 15-én új előfizetés nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt, méltóztatassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.**

— **Személyi hírek.** Bilinski lovag, az osztrák-magyar bank kormányzója visszatért szabadságáról és átvette hivatalos ügyeinek vezetését. — Kossuth Ferenc, a függetlenségi és 48-as párt elnöke hétfőn délután vidékre utazott, ahonnan esütőtörökön tér vissza a fővárosba. — Dr. Siklóssy Gyula egyetemi magántanár ma visszaérkezett a Luzernben tartott X. nemzetközi szemézetkongresszusról, ahol egy a látásélesség egyesítéséről tartott előadása, mint a kiállított készüléke nevezetes érdeklődést keltett. — Havas egyetemi tanár a berlini nemzetközi kongresszusról hazaérkezett.

— **Gromon Dezső a királynál.** Bécsből táviratozta: A király Gromon Dezső honvédelmi államtitkár ma délelőtt kihallgatáson fogadta.

— **A szatmári püspök aranyimiséje.** Nagy-Kállósból táviratozzák: Folyó hó 17-én ünnepelte Meszlényi Gyula szatmári püspök

— Nohát, megkértem a püspök urat, hogy járjon közbe: neveztesse ki a Biri völegényét, ezt a gyámoltalan embert, állami tanítónak valahová, ide a közelbe. És meg is lett!

— **Remek. Ilyenek vagyunk mi magyarok.** Szeretjük egymást szivig-vérig, csak a formákon nyargalásunk. Ezek nem engednek bennünket egyesülni! Gyerünk vissza, öregem, a vadszőlők alá.

Ott aztán éppen Biri kisasszony, ez a szöke napsugár, terít fehér abroszt az asztalra. Itt van már a káplán is meg a kántor ur is. Mindjárt jön a doktor meg a patikus. Két társadalom is lesz az alsóban, ha éppen arra kerül a sor. De nem igen kerül, mert ma a jegyző ur nagy szónokolhatékomban van. Ki is vág egyet előljáróba:

— Lássátok emberek, nincs ilyen társadalom a világon, mint ez a miénk. A pap katolikus, a káplán is az, a kántor ur is. De már a tanító: az lutheránus. A patikus: orosz, a doktor: zsidó. A jegyző, magam is, még a zsidónál is rosszabb: kálvinista. Ez a nyisztorágyi intelligencia! ... És ebben az intelligenciában nem ejti ki senki soha ezt az egy szót: „A vallás!” Tehát mind ezeknél fogva: éljen Biri kisasszony és az ő ... De majd ezt később mondok el ...

aranyimiséjét Szabolcs-vármegye híres bucsujáróhelyén, Máriapócon. A jubiláns főpap 16-án érkezett a kegyhelyre udvari kíséretével. A püspök reggel 8 órakor csendes misét mondott a zárdatemplomban, majd Szabó István apát irodaigazgató miséjét hallgatta meg. Mise után Holló Mihály plébánosnál fényes ebéd volt, melyen számos felköszöntő hangzott el.

— **A hideg.** Hol vannak a hellének és hol a kelták? ... Hol a forró, égető nappalok s a tikkadt éjjelek? Eltűntek ők az idők végtelen forrágában; ... hogy a megütött eposzi hangot folytassuk. S mint kánya az ártatlan áldozatra, úgy csapott le ránk a késő őszi hideg, esti ködével, fogós szelével. November-eleji hangulat szeptember közepén. Valóban, ha az időjárások magukkal hordanák tipikus flórájukat, most az Éjszak ormán zöldellő fenyő kezét szoríthatna a Dél pálmájával s így megoldódna az a komplikált helyzet, amely Heine Henriknek okozott fejfájást s amelynek a világ egyik legszebb nyolc sorát köszönhetjük. Különben az időjárásnak ez a gamin-bravurja nem kellemetlen; az utcan élég sok embert látunk felöltöben, sőt a téli-kabátok sem ritkák. Igen, az idő hírtelen átváltozása a hónap első felében történt! Megható gyöngédség! Csak a földrajz tanárai érezhetik mostanában egy kicsit kellemetlenül magukat, mikor azt magyarázzák a tanulóknak, hogy hazánkban, mely a Kárpátoktól körülzárt medence, mérsékelt égélj uralkodik. Ebbe az állításba némely szörszálasagot elméik beleköthetnének. Ez a szeleburdi, könnyelmű, meggondolatlan idő nem annyira mérsékelt, mint inkább magyar. A magyar ember minden külső sajátága megvan benne, még a lovagiassága is; a fentebb említett hónap-elejére gondolunk. Sok helyen már der is volt, ami arra jó, hogy a szőlő azokon a helyeken edesebb bort ad. Edesebbet és tüzeesebbet, hogy legyen mi mellette elfelejteni a rossz gabonatermés gondjait. De ez már a csüdes, fehér tél dolga, amelynek intím, kedves hangulatát már érezzük közeledni. A vizek is már biztosan összeborzadtak. titkos éjjelen megcsördültek a korcsolyák s ragyogó bálokról álmodnak a kipirult leánykák. Oh, csak lenne nagy puha hó az idén s mehetnének a hallgatag falvak apró, barnatetejű fehér házaiba hallgatni a szél nótáit, melyeket a kéményen fúj el, s néhétnek sokáig a nagy hőmezőt, amely gyengéden veri vissza az ég lehellelfinom színváltozásait! Lenne csak igen, igen nagy puha, bársonyos hó s mi utazhatnánk meleg vonaton sokáig e mezők mellett, a disztelen utazási fák között, lusta, gondolatlanul utazásban, míg a fehér takaró alatt, a jó melegből, a fekete, kövér földben sarjadna az élet a kis gabonaszemekben, amely ennek a szép ország dolgos népének mindene! ...

— **Montignoso grófnő.** Lajza hercegnő, a szász trónörökös volt felesége, aki most tudvaleg a Montignoso grófnő nevet használja, az idei nyár végét Rohrschachban töltötte. Montignoso grófnő, mint Berlinből jelentik, október tizenötödikén Rohrschachból s Viktor grófnővel együtt elutazik Wigh szigetére Ventorba megy s ott marad az egész télen.

— **Kossuth Lajos születésnapja.** Az asztaltársaság központja ma este ünnepelte Kossuth Lajos születésének százkettedik évfordulóját. Az ünnep este 9 órakor Koltai Pál megnyitó beszédével kezdődött. Utána Szatmári Mór országgyűlési képviselő, majd Benedek János országgyűlési képviselő mondott nagy tisztelettel keltó innapi beszédet. A társaság hölgytagjai délután kivonultak a kerepesi-úti temetőbe és megkoszorúzták Kossuth Lajos sírját.

— **Sorma Ágnes balesete.** Berlini tudósítónk táviratozta, hogy Sorma Ágnes, a hírneves német színésznő ma próba közben a Neues Theater színpadán elesett és karját törte. A művésznőt eszméletlenül vitték lakására.

Szülők figyelmébe

ajánljuk, hogy az intézeti leány- vagy fiu-fehéreneműek megrendelést mielőbb eszközölni sziveskedjenek

Tausky J. Fiai
fehéreneműek gyárában, POZSONY.

Legújabb fehérenemű-áruválogatás kiadásra készült.

— **Bismarck Herbert halála.** A tegnapi elhunyt *Bismarck* Herbert herceggel a vaskancellár utolsó fia is sirba szállott. Három gyermeke közül csak *Mária* leánya él, aki *Rantzau* Kuno gróf felesége. *Bismarck* Herbert herceg harminchat órai eszméletlenség után halt meg. Halála pillanatában a család összes tagjai mellette voltak. *Vilmos* császár tudatta, hogy jelen lesz a herceg temetésén. *Ferenc József* király igen megleghangú táviratot küldött az övégy hercegnek, aki az utóbbi napok izgalmai és fáradalmi következtében gyöngéledik. A herceg májában szenvedett, amely szokatlanul gyors lefolyású volt. Még szeptember 6-án azt mondta egy ismerősének, akivel sétá közben találkozott, hogy sokkal jobban van és reméli, hogy nemsokára egészen föl fog épülni. Az elhunyt herceget a friedrichsruhei kastélyban azon a helyen tették ravatalra, ahol egykor atyja, a vaskancellár és anyja koporsói állottak.

— **Kitüntetés.** *Hieronymi* Károly kereskedelmi miniszter hivatalosan értesítette *Léon* Leó udvari tanácsost, a budapesti kereskedelmi és iparkamara elnökét, hogy a király *Tschögl* Gusztávnak és *Tschögl* Henriknek, a Hoffmann József és társa fűszer- és gyarmatára nagykereskedő cég jelenlegi tulajdonosainak és törvényes utódainak a hazai kereskedelem fejlesztése körül szerzett érdemeik elismerésül a magyar nemességét adományozta siktósi előnévvel. *Tschögl* Gusztáv és Henrik a Hoffmann-család kereskedelmi érényeit méltó módon ápolták és megőrizték. *Tschögl* Gusztáv szüntelen tevékenységét és alapos szakismeretét széleskörű üzleti tevékenységnek szentelte, *Tschögl* Henrik pedig a szakadatlan üzleti tevékenységen kívül a cég kifelé képviselte és a nyilvános gazdasági életben előkelő helyet foglalt el. Több kereskedelmi intézmény áll szoros összefüggésben az ő nevével, amelyknél gazdag kereskedelmi tapasztalatait a közjó érdekében értékesítette. A jótékonyág terén is kitűnt a két *Tschögl*-testvér és a cég világhíres alkalmából is jelentékeny összeget fordítottak jótékony célokra.

— **A jáki templom felszentelése.** A magyar kultúrának nagy ünnepe volt tegnap Vas megyében, amikor felszentelték ott miemlékeink gyöngyét, a jáki apátság restaurált templomát. *Ják* község félreeső vidékén van az országnak, de a művelt közönség, amely valaha Budapesten megfordult, hű mását láthatja gyönyörű főhomlokzatának az ezredéves kiállítás történelmi csarnokán, amely most századokra szóló mezőgazdasági múzeumná alakult át. A nyolcszáz éves jáki templomnak födsze az ékesfaragású kapuzat, amely betekedik akárhány híres román stíli templom főbejárataival.

A templom restaurálását már husz évvel ezelőtt elhatározták, de csak 1896-ban rendeltek el a munkálatok végrehajtását. A költségek fedezésére *Stegmüller* volt jáki apát hagyott végrendeletében 24.000 koronát, gróf *Széchenyi* Miklós adományozott 20.000 koronát, nemkülönben *Kollányi* Ferenc jelenlegi apát adott nagyobb összeget. A helyreállítás költsége 334.000 koronára rúgta a kultuszminisztérium fedezte a hiányzó összeget. A tervek *Gyalus* László építész, iparművészeti iskolai tanár készítette s ő vezette a munkálatokat is. A templom felszentelése vasárnap délelőtt folyt le, a mindenfelől összesereglett vidéki lakosság, a papság és a megyéből és fővárosból érkezett vendégek részvételével. *Ják* községet és a község közepén, dombon épült bazilika környékét földszitették az ünnepi alkalomra s a község előtt zöld lombból készített zászlós diadalkapu várta a vendégeket. Gróf *Széchenyi* Miklós győri püspökön kívül, aki a felszentelést végezte, megjelentek még *István* Vilmos szombathelyi püspök, *Várady* Árpád címzetes püspök, a kultuszminiszter képviselője, *Kutrovác* Ernő győri felszentelt püspök, *Erdődy* Gyula, *Sándor* és *Tamás* grófok, a jáki templom kegyurai, *Szalay* Imre, a Nemzeti Múzeum igazgatója, *Ernusz* József főispán, *Reisz* Ede nyugalmazott államtitkár, ifjabb gróf *Széchenyi* Jenő, *Laky* Kristóf törvényszéki elnök, *Bozeredy* István alispán, *Frey* Ferenc és *Ehén* Gyula országgyűlési képviselők, dr. *Féjerpataky* múzeumi igazgató-őr, *Horváth* István, *Brenner* Tóbiás szombathelyi polgármester, *Halász* Ferenc taufelügyelő és még többek.

Reggel nyolc órában kezdődött meg az egyházi szertartás, amely alatt csak a papság volt a templomban. A felszentelés tíz óra felé ért véget, mire a közönség nagy tömegben vonult a temp-

lomba, ahol *István* Vilmos szombathelyi püspök fényes asszisztenciával ünnepi nagymisét mondott, amelynek végzetével a pápa áldását osztotta a híveknek. Utána *Horváth* István kanonok mondott szentbeszédet. Az egyházi ünnep után az apátság épületben lakoma volt, amelyen nyolcvan vendég vett részt. Az első felköszöntőt *István* Vilmos püspök mondta a pápára, utána gróf *Széchenyi* Miklós győri püspök mondott köszöntőt a királyra. A nap jelentőségét *Kollányi* Ferenc jáki apát méltatta igen szép, hosszabb beszédben. Kivülök felköszöntőt mondtak még: *Várady* Árpád címzetes püspök, *Horváth* István kanonok és *Szalay* Imre, a Nemzeti Múzeum igazgatója. Délután három órakor ért véget a lakoma s a vendégek visszatarék *Szombathelyre*.

— **Magyar törvényhozók Chicagóban.** *Chicagoból* táviratozzák a *Politikai Értesítő*nek: Pénteken, e hó 16-án utaztak el az Amerikában időző magyar képviselők Colorado Springből, ahol egy napot töltöttek. *Donnerbe* 17-én reggel érkeztek meg és három részre oszolva három különböző kirándulásban vettek részt. Másnap este nyolc órakor jöttek meg *Chicagóba*. Az interparlamentáris magyar csoportnak *Chicagóba* érkező tagjait a vonatnál a chicagói magyar egyesület száztárgy küldöttségének fogadta és lelkesen ünnepelte. Az üdvözlő szavakra gróf *Apponyi* Albert válaszolt. Másnap reggel a chicagói magyar egyesület szép ünnepélyt rendezett, melyen a magyar csoport tagjai közül gróf *Apponyi* Albert, *Hock* János és *Barabás* Béla képviselők tartottak lelkeshangú beszédeket, melyeket az amerikai magyarok zajos tetszéssel honoráltak. *Chicagó* nevezetességeinek megtekintése után a város által rendezett disztrakción vettek részt és este 10 órakor elhagyták Amerikának ezt a szép városát. A magyar képviselők két csoportra oszolva utaztak el *Chicagóból*. Egyik részük a Central Michigan vasuton *Detroitba* és onnan *Kanadán* át *Buffalóba* utazott, másik részük pedig a Lake Shoro-Michigan vasuton *Cleveland* felé utazt, ahonnan szintén *Buffalóba* utaznak. A két csoport tagjai 21-én találkoznak *Buffalóban*, ahonnan a Niagara-vízesés megtekintésére indulnak.

— **A kolozsvári egyetem megnyitása.** Ma nyitották meg ünnepélyesen a *kolozsvári* tudomány-egyetemet. A megnyitó-ünnepen *Apáthy* István prorektor éleshangú beszédet mondott, amelyben az egyetem hiányairól szólt, végezetül pedig erős vágást mért a volt budapesti rektorra, aki a szigorlatozók *Kolozsvárra* való özlését kritizálta.

Egy főiskolai intézet felszerelésénél, mondta a prorektor, nem elég egy darab spongya és két darab kréta, ennyivel nem lehet tudományos vizsgálódást végezni. A harmadik egyetem megalapításában ne vezéreljék a kormányt politikai, hanem csakis közmívelődési szempontok. Majd az egyetem és a kormány viszonyáról szólva, nagyon helyeselte, hogy a rektor évenként változik, mert így nem válhatik a rektorból, ha talán némelyikben volna is rá hajlandóság, az egyetemre nézve az, ami a vármegyére a főispán. Végül arról a kérdésről szólt, hogy az egyetemet végzett ifjak *Kolozsvárra* miért vizsgáznak szívesebben, mint *Budapesten*. Hogy a halandó jelöltek szívesebben jelennek meg *Kolozsvárra* emberi hangon szóló tanárok, mint *Budapesten* olimpiai félistenek előtt, akik rájuk csak menydörögni szoktak, azon csupán az csodálkozhatik, aki nem ismeri és nem hasonlította össze a *kolozsvári* és a *budapesti* viszonyokat, vagy akik némelyeknek aggodalma a mindennapi kaviárért félrevezetett. De nem az a fontos, hogy „a távol keleten vigan működő diplomagyár” (a volt budapesti rektor szavai) vagy a mind hosszabb színeteket tartó nyugati cég szolgálatjára, hanem az, hogy oly sokan keressék a doktori címet, amelyet tőlük tulságos szigorúsággal megtagadni, a cím egyszersmind kenyérkereseti képesítés is lévén, a mai rend szerint nem lehet.

A beszédet a hallgatóság lelkes élénzséssel fogadta.

— **A német szocialisták kongresszusa.** *Brémából* jelentik, hogy ott tegnap este nyitották meg a németországi szocialdemokrata nagygyűlést. *Bebel* közölte, hogy *Singer*, éveken át volt elnök megbetegedése miatt nem vehet részt a gyűlésen. Első elnökké *Dieltz* (Stuttgart), másodolnökké *Ebert* párttitkár (Bréma) választották meg. A múlt évben megállapított napirendet nagy többséggel elfogadták. Ma kezdődnek az érdelemes tárgyalások

— **Meghalt Amerikában.** *Izsáky* Ernő, műszaki tanácsos a kereskedelemügyi minisztériumban, aki tanulmányuton Amerikában időzött, ott hirtelen meghalt. *Izsáky* az északamerikai Egyesült-Államok északkeleti részein, az ottani tengerpart kikötői között, a tavakon, a folyókon és a csatornákon lebonyolódó vízforgalomnak helyszíni tanulmányozása végett *Hieronymi* Károly kereskedelemügyi miniszter megbízásából a múlt hó közepén Észak-Amerikába utazott. Augusztus 20-án indult el a tengeren *Ineze* Kálmán műszaki tanácsos, valamint dr. *Buchberger* József és *Novák* Ferenc királyi mérnökök társaságával, kik a st. louis-i világiállítás tanulmányozása végett a kereskedelemügyi minisztérium részéről ugyanakkor szintén Amerikába utaztak. Augusztus végén *New-Yorkban* szerencsésen megérkeztek, onnan azonban néhány nap múlva szétváltak, amennyiben *Izsáky* mindenekelőtt *Washingtonba*, azután pedig *Albanyba* utazott az Erie-csatornához. A montreali (Canada) osztrák-magyar főkonzulátus tegnap táviratban tudatta a kereskedelemügyi minisztériummal, hogy *Izsáky* e hó 17-én hirtelen meghalt. A megrendítő hírt úgy a minisztériumban, mint az azonnal értesített rokonok körében a legnagyobb megdöbbenéssel fogadták. *Izsáky* még félkora delén állott; 43 éves nagytehetségű, rendkívül képzett és igen szorgalmas mérnök volt, akire bizonyára még nagy jövő várt. Az elhunyt műszaki tanácsost édesatyja és édesanyja gyászolják, kiknél *Hieronymi* Károly kereskedelemügyi miniszter az elnöki osztály vezetője útján fejeztette ki őszinte részvétét.

— **A sajtókongresszushoz.** A kongresszus tagjai vasárnap *Ischibe* rándultak, ahol *Wiesinger* polgármester üdvözölte szép beszéddel a világsajtó képviselőit. *Singer* elnök válaszában hangsúlyozta, hogy különös örömmel jöttek a kongresszus tagjai a király nyaraló helyére, ahol ő felsége legboldogabb napjait élte. Délután a város ünnepélyt rendezett a vendégek tiszteletére. Este fél hét órakor tovább utaztak a hírlapírók *Gmundenbe*. Ebenseből két hajón mentek *Gmunden* felé a *Traun* tavon és *Traunkirchen* közelében találkoztak dr. *Ebenhoeh* tartományi főnökkel, aki propelleren eléjük utazott. A tó közepén üdvözölte a kongresszus tagjait és köszönetet mondott a kitüntető látogatásért. *Singer* elnök válasza után utnak indult a kis flotilla és a tó partján álló nagy gőzönség éljenzése között *Gmundenbe* érkezett. — *Rosegger* Péter — az ismert jubilált író — *Singer* elnökhöz levelet írt, amelyben a többek között így ír: Reményem, hogy megérjük azt az időt, amikor a sajtó nem követi majd a nagy tömeg szeszélyeit és hajlandóságait, hanem vezetni fogja azt, mint legfőbb kormányzója és vezetője az élet minden körülményei között.

Az újságírók *Salzburgban* Erzsébet királyúé emlékszóbrára koszorút tettek le. Ebből az alkalomból *Singer* elnök hódoló táviratot küldött ő felségének, melyre a király nevében *Schiessl* igazgató válaszolt. Közli, hogy ő felsége mélyen meghatva attól a hódolattól, amely a sajtókongresszus tagjai boldogult nevének adóztak, szíves köszönetét fejezi ki mindazoknak, akik e gyengéd hódolásban résztvettek.

— **Vizsgálat egy millió ellen.** *Párisból* jelentik: *Casarierra* márki ellen, akinek nyolcvan millió frankyi vagyona van, két rokona, *Riera* és *Dietri* büntető följelentést tett, mire megindították ellene a vizsgálatot. A vád az, hogy a márki a *Casarierra*-vagyon törvényes örökösének, aki 1879-ben *Barcelonában* meghalt, nevét és címét bitorolja, vagyonát pedig eltulajdonította. Ez az ügy összefüggésben áll a nevezetes *Humbert*-ügygyel is, amennyiben *Humbert*, a volt igazságügyminiszter ismerte a titkot és ismétlenül ünszolta a gróft, hogy a zaklató hitelezők megtévesztése céljából tönje tele „a nagy Teréz” pénzeszkényét valódi értékpapirokkal. A márki vádlói óvadékok tettek le és a *Casarierra*-vagyon törvényes örökösének halálát megdöntően be akarják bizonyítani.

— **A tankönyv.** Sok szó esett már arról, hogy kell-e tankönyv az iskolában s ha igen, milyen mértékben. Természetesen, mint minden kérdésnél, itt is föltűnt a fejét mindkét oldalon a véletles álláspont. Azt a véleményt, amely szerint egyáltalán nem kell tankönyv az iskolában, úgy agyonértelték, hogy a győzelem minden tankönyvnek a bört megemeltette. Így a középut taposatlan maradt. Vannak ugyan tanárok, akik a tankönyv használatát a saját szakfárgyaik körében a legkevesebbre szorították össze, de azért az előirt könyveket a diákoknak meg kell venniük s már maga az, hogy a tudnivalókat összefoglaló tankönyv van a hátuk mögött, egy bizonyos határig elvonja figyelmüket a tanár magyarázatától. Pedig például a számtanban nyilvánvalóan megelőzhető a tankönyv, legföljebb példatár, az egyes műveletek körébe vágó gyakorlati feladatok csoportosítására van szükség. Maguk a műveletek, a számokkal való okoskodás a praktikus ész foglalkoztatásával sokkal sikeresebben nevelhető bele a gyermekekbe, mint homli ügyetlenül megfogalmazott szabályok betanulatásával. Azért mégis ritka az az iskola, ahol a számtankönyvnek a példatáron fölüli is ne lenne szerepe az oktatásban. Egy ilyen számtant volt ma alkalmunk átlapozni egy gondos szülő jóvoltából. Az apa, aki otthon öntudatosan ellenőrizi fia tanulását, indignálódva panaszkodott arról, hogy milyen rettentő könyvből kell a gyerekeknek a polgári iskola első osztályában a számtant tanulnia. Első sorban egy tébolyító definíciót tartott a szemünk elé. Lecitáljuk szó szerinti. Ime:

Az esemény kezdetének keltét úgy számítjuk ki, hogy az esemény végének keltétől mult időt csinálunk s abból levonjuk az esemény időtartamát, amikor az esemény kezdete keltének mult idejét kaptuk meg, amiből keltét csinálunk.

Igy magyarázza meg egy polgári iskolai tanár a kis diákoknak, hogy hogyan kell valamely esemény kezdetének dátumát kiszámítani. És ugyanez a tanár az előszóban úgy határozza meg a könyv használatát, hogy a professzor a legjobb belátása és tudása szerint előadja a dolgokat, azután utal a könyvre, ahol mindezt meg lehet tanulni. Az anyagot pedig a tanár ur — nygmond — röviden, világosan, magyarásan, a gyermek szájaize szerint igyekezett földolgozni számtanában. Kétségbeejtő! Hogy ilyen tankönyv is elkészíthető egy fővárosi polgári iskolában: szűgyene a magyar kultúrának. Tankönyv kevés kell, számtankönyv egyáltalán nem kell, az olyan számtankönyv pedig, aminőt vendégünk ma bemutatott, amely elejétől végig a stilisztika és logika legelemből tévedéseivel kábitja el a gyermek agyát, egyszerűen a kártékony könyvek indexére való.

— **A gyorsíró-kongresszus.** A nemzetközi gyorsíró-kongresszus, mely Gabelsberger rendszerének követőiből a millennium évében Budapesten alakult meg, az elmúlt hét utolsó napjain Münchenben tartotta harmadizben tanácskozásait. E kongresszuson a Magyar Gyorsíró-Egyesület dr. Fabro Henrik országgyűlési gyorsírórevizor képviselte, akit a kongresszus egyik elnökévé is választottak. Ugyancsak ő a szombati zárógyűlésen a Gabelsberger-rendszer nemzetközi egységéről nagyszabású és általános tetszéssel fogadott előadást tartott. Az általános választmányba a kongresszus Magyarország részéről dr. Fabro Henrik kívül még beválasztotta Gondos Miksát és Vikár Bélát, az Országos Magyar Gyorsíró-Egyesület elnökét.

— **Egy híres cég bukása.** Londonból táviratozzák, hogy a *Gatliner* és társa-féle nagy férfidivatáru-cég, amelynek több fióküzlete van, fizetésképtelen lett. Az adósságok meghaladják a hat milliót.

— **Geistinger Mária síremléke.** *Geistinger* Máriaának, a híres operetténekesnőnek holttestét, mint Bécsből jelentik, *Annabichl*ben exhumálták és Bécsbe szállították, ahol ma diszshrilyen ismét eltemették. A nagy művésznőnek új sírja fölé gyönyörű síremléket emeltek.

— **A belgrádi koronázás.** Szerdán, szeptember huszonegyedikén koronázzák meg nagy ünnepek között I. Pétert, az új szerb királyt. *Belgrád* ezen a napon, de már az egész héten, ünnepi díszben lesz, fellobogóva, kivilágítva, diadalkapukkal felkésítve. Mikor szerdán hajnalban megkezdődik a parádé, azt huszonegy ágyulövés adja tudtal az embereknek s ebben az órában Szerbia egész területén ezek a dörgő érc-törkölök hirdetik a nagy eseményt. A koronázó menet reggel nyolc órakor indul el a konakból: ezt egy magasrangú tiszt vezeti, akit a királyi heroldok, lovas katonák, udvari fogatokon a királyi hercegek nevelői, az udvar kormányzója, az udvari marsall és Heléna hercegnő udvarhölgye követ. Ezután jön a király testőrsége, majd két lovas apród vezetésével Heléna hercegnő és Pál herceg diszhintója. E diszhintó mögött viszik a szerb ezredek zászlait és jelvényeit s végül a király címerét és zászlaját. S a zászlóknak e tarka, lengő tömlökéjében lovagol Péter király dus aranyhimzésű vörös kabátban a szent Lázár-rend nyakszalagjával s mellén a Fehér sas-rend nagykeresztjével. Oldalán a trónörökös és Sándor herceg lovagol. A ragyogó menetet a királyi gárda svadronja zárja be. A székesegyház, amely előtt a diplomáciai testület, a miniszterek, a belgrádi metropolita és más méltóságok várják a királyt, gazdag, szines drapériával lesz ékes. Mikor a főpap kezébe veszi a koronát, megdörögnek ismét az ágyuk s százezer lövést tesznek. A hatalmas koncertet avval az ágyuval kezdik, amelyet *Kara* György vett el a törököktől. A törökök 1804-ben hadiszákmányul ejtett ágyuk bronzából készítették a király koronáját is. Mikor az egyházi szertartás véget ér, Péter király aláírja a koronázási okmányt s a menetet az előbbi sorrendben visszamegy a konakba. Féltenegykor kezdődik az üdvözölő küldöttségek felvonulása, akiket a király a trónteremben teljes királyi díszben fogad. Ezután a király a hercegekkel visszavonul. Másnap csapatszemle lesz, de törvényszerinti kormányzása csak akkor kezdődik Péternek, ha a ziesai kolostorban Juca érsek szentelt olajjal felkeni. A tizenkettedik századból maradt e hagyomány s ettől Péter sem akar eltérni. A koronázási ünnepre már ma igen sokan érkeztek, különösen bolgárok, akiket nagy óvációkban részesített a szerb főváros. A rendjelek igen kényes pontja volt a koronázás ünnepi programjának, de elhatározták, hogy csak keveset osztnak szét. Az uralkodók képviselői ma nyújtották át királyaik sajátkezi levelét Péternek. Karagjorgyevics Boldizsár herceg váratlanul szintén megérkezett, de kijelentette, hogy nem mint a király rokona, hanem mint újságíró jelent meg. Igen elkedvetlenítette az udvart az, hogy Gubasztoz orosz követ csak követi minőségében lesz jelen a koronázáson, holott egy csomó nagyhatalom speciális követekkel képviselteti magát.

— **Halálozás.** *Bischitz* Ilonka tizennégy éves korában hosszú szenvedés után meghalt. Temetése kedden délután félnégy órakor lesz a Hungária-körút 72. számú házából.

Özvegy *Gross* Farkasné, született *Fürth* Amália nyolcvanegy éves korában meghalt. Az elhunyt széles körben ismeretes volt jótékony-ságáról. Tegnap temették el a közönség imponálás részvételével.

— **A könyvkötők sztrájkja.** A építőmunkások munkaszünetére még mindig tart s máris egy újabb sztrájk van kitörőben. A könyvkötősegédek már egy hónappal ezelőtt memorandumot szerkesztettek, amelyben kilencórás munkaidőt, az ünnepekre is munkabér fizetését, az órarendszer eltörlését és tizenöt százalékos bérvajátást kértek. A munkaadók vasárnap foglalkoztak a segédek követeléseivel és arra az álláspontra helyezkedtek, hogy azok teljesíthetetlenek. A könyvkötőmesterek arra hivatkoznak, hogy a munkások követeléseinek teljesítése csak a nagyközönség és a kiadótulajdonosok újabb megterhelésével járna s közvetve még a magyar irodalom kárára is szolgálna.

— **Öngyilkos tanítónő.** Ungvárról táviratozzák, hogy *Révész* József állami tanító neje agyonlőtte magát és rövid szenvedés után meghalt. Tettét valószínűleg pillanatnyi elmezavarban követte el.

— **Lezuhant vonat.** Nagy vasuti szerencsétlenség történt tegnap délután az arad-temesvári vonalon. Egy utasokkal tele, hosszú személyvonat első kocsijai lezuhantak egy tíz méter magas vasuti töltésről és csodával határos, hogy a katasztrófa emberáldozatot nem követelt. Két ember súlyosan megsebesült, hatan kisebb sérülést szenvedtek, többen pedig apró zúzódásokkal menekültek.

Déli két óra után indult el *Temesvárról* a 9001. számú személyvonat, amelynek négy óra felé kellett volna Aradra érkeznie. A vonatot *Hirsch* Gyula mozdonyvezető vezette. A *Nemet-ság* és *Uj-Arad* között lévő pályán, egy kanyarodónál, ahol 1000 méter sugáru ívben fordul a pálya, hirtelen, eddig ki nem derített okból, kiskiltott a vonat és a mozdony egy körülbelül 10 méter magas töltésről lezuhant, magával rántva a szerkocsit, podgyászkozcsit és három harmadosztályú kocsi, amelyek tömve voltak utasokkal. A mozdony leszaladt a töltésen és derékig befuródva a földbe, állva maradt a ke-rekein. A másik négy kocsi elszakadt a mozdonytól, alázuhanat s lent felborult. A hosszú vonat többi kocsija elszakadt a lezuhanó koc-siktól s bár valamennyi kiskiltott, állva ma-radt a pályán. A telefonhuzalok elszakadtak. A szerencsétlenségről azonnal jelentést küld-tek Aradra, ahonnan *Farkas* Ernő állomásfő-nök több alkalommal és orvos kíséretében azonnal a helyszínre utazott. A sebesülteket az orvosok bekötötték s valamennyien a sa-ját erejükből távoztak a szerencsétlenség helyéről. Nemsokára megérkezett a segély-vonat, amely háromnegyed nyolc órára beszá-lította az utasokat Aradra. A katasztrófa szin-helyén ma megjelent *Krenner* Vilmos főfel-ügyelő, aradi üzletvezető-helyettes és *Kovács* János ellenőr, balesetvizsgáló. A baleset okát még nem állapították meg. A katasztrófa helyén ugyanis meg vannak lazulva a sinek s nem tudják, ez okozta-e a kiskilást vagy pe-dig a kiskilás alkalmával lazultak-e meg. A sebesültek közül eddig a következő neveket sikerült megtudni: *Deicherné* (Arad), *Novák* vaggongyári munkás (Arad), *Füle* Sándor vo-natmálházó, *Perger* utazó (Budapest), *Schramt* Mihály varjasi földbirtokos, *Burdea* Demeter százados kis fia és *Fodor* Bálint csendőr.

— **Bosszu Násiért.** A *Giornale d'Italia*nak írják Innichenből, hogy ott merényletet kísérelt meg *Saperito* olasz képviselő ellen, aki tudva-levőleg *Nasi* volt közköztartási miniszter sikkas-tásairól a kamarában lerántotta a leplet. *Saperito* Tobrach és Innichen közt sétálgatott feleségével és leányával együtt, amikor két fegyveres olasz szemkötőt jött vele s rá akartak rohanni. *Saperito* revolvert rántott, de az uton több sétáló tünt fel s erre az olaszok sietve kerekelt oldottak. A rend-őrség nem akadt az olaszokra, akikben *Saperito* szízciliaiakat vélt felismerni; azt hiszi róluk, hogy merénylőtük összefüggt a *Nasi* ügyével. Az inni-cheni rendőrség csak annyit derített ki, hogy a két olasz, akiknek egyike az intelligenciához tar-tozik, már napok előtt érkezett Innichenbe s mind a ketten egyre nyomában voltak *Saperito*nak.

— **Mecset Londonban.** Az angol metro-polis sokféle hitű templomai nemsokára meg-szaporodnak egy hamisítatlan török mecsettel. A mohamedán vallású londoni polgárok bizo-nyára már előre örülnek annak a napnak, amikor a fehérruhás müezzin először kiáltja a karosu minaret erkélyéről hosszú, vontatott hangon:

— Allah nagy és hatalmas. Nincs nála na-gyobb és hatalmasabb!

A mecset tervét egy angol műépítész készítette és jóváhagyás végett már le is küldték Konstantinápolyba. Az új templomnak különben elég közönsége lesz, mert Londonban több mint kétezer mohamedánus él.

— **Bedőlt templomtorny.** A trenesén-megyei *Lutisáról* jelentik, hogy az új templom-tornyok, mely már 23 méternyire felépült, az állványokkal együtt iszonyu robajjal összedőlt. A munkások még jókor vették észre a torony íngását és a veszedelem helyéről elmenekül-tek, úgy hogy emberéletben nem esett kár.

— **Levél Port-Arthurból.** A Kopenhágában megjelenő *Nationaltidende* legutóbbi számában egy augusztus közepéről keltezett levelet közöl, amelyet egy a háború kitörése óta Port-Arthurban tartózkodó dán ember írt. Az érdekes levél így hangzik:

— Egy cseppet sem bánom, hogy itt maradtam a városban, mert egy ilyen ostromállapotot közvetlenül „*álélni*” leírhatatlanul érdekes. Éjjelnappal lövöldöznek, úgy hogy aludni csak azért lehet, mert muszáj. Stüssel tábornok úgy parancsolta, hogy mindenkinek, aki jó hazafi, kötelessége hat órát aludni. Hanem „az öreg”, az nem alszik. Reggeltől-estéig mindig jár, kel és közbe mosolyogva mondogatja: „Jól van gyerekek, nagyon jól van.”

Néhány angol laphoz jutottunk a multkor. Ezekből látom, hogy benneteket csinálnak. Az angol lapokban a japánok már huszszor is bevették Port-Arthurt. De valóságban, bizony még soká fog tartani. Vagy egyáltalán meg sem történik. Addig, amíg ennyire nekünk lesz, — pedig lesz legalább egy fél évig — nem kell tartanunk semmitől.

Ami a háború borzalmaival illeti, bizony azokban is van részünk. A japánok már eddig legalább 25.000 embert vesztek. Nekünk 1100 halottunk és 3000 (jobbára könnyű) sebesültünk van.

A legrettenőbb látvány az, amikor valamelyik aknánk felrobban. Olyankor az ég elsőttől a levegőbe repült emberekkel. Az igazán borzasztó látvány. Istenem! Hogy lesz majd, ha a japánok behatolnak a teljesen aláaknázott várba?

Ma 8000 munkás megkezdte a „Retvizán”, a „Sebastopol” és a „Pobjeda” kijávitását. A munka hihetetlenül gyorsan halad, mert minden alkatrész megvan az arsenálban. Októberre várják a keleti-tengeri flotta megérkezését.

— **Óriási örökség.** Nagy idők óta úgy szokásos az már, hogy az embernek — az ember rendszerint igen szegény ördög — meghal Amerikában a nagybácsija és rengeteg sok milliót hagy a sirva-vigédó európai rokonoknak. Oly sok ilyen eset történt már, vagy óvatossággal szólva: oly sok ilyen esetet megirtak az újságok, hogy el sem tudtuk ezt az esetet másképpen képzelni. S szinte az erkölcsi világrenddel látjuk összeütközni a legújabb öröksösi hírt. E szerint egy németországi községben 1795-ben meghalt Seidler Dietrich báró dúsgazdag földbirtokos, aki után czernegyyszáz millió márká örökség maradt. Báró Seidler valami miatt neheztelt közvetlen örökösseire, végrendeletében tehát azt kötötte ki, hogy az örökséget csak száz évvel a halála után adják ki utódainak. Az örökösök, akik kevéssel a báró halála után Amerikába vándoroltak, időközben annyira elszaporodtak, hogy ma összesen kétszázötvenen tartanak számat a hagyatéokra. A báró utódjai már 1879-ben kísérleteket tettek, hogy pénzülkhöz jussanak, sőt Lachportban, New-York egyik kerületében Dietrich Seidler German Society címen egyesület is alakult erre a célra, melynek élén egy pennsylvaniai lelkész, J. V. George állt, akit elküldtek Németországba érdekük megvédésére. De küldetése eredménytelen maradt. Az ügy lebonyolítását megnehezíti az a körülmény, hogy az örökösök közül egy baltimorei hölgy tévedésből elégetett egy láda iratot, amelyek az örökségre vonatkoztak. Meglehetősen bonyolódott tehát az ügy, amely tudtunkkal, egyedül áll az öröksösi történetek népes galériájában. S e bonyolalmat kétségtelenül fokozza még a könnyelmű baltimorei hölgy tette vagy óvatossággal szólva, a baltimorei hölgy könnyelmű cselekedete.

— **A kassai sikkasztás.** Kassáról jelentik, hogy az annak idején a város pénztárában elkövetett 105.000 koronás sikkasztás tárgyában a képviselőtestület a mult év április 21-én megtartott rendkívüli közgyűlése fegyelmi eljárás indított Münster polgármester, Hollay nyugalmazott főkönyvelő, Siposs Bertalan főkönyvelő, Szentléleky Gyula és Pfirsi Vendel tanácsosok, valamint Benzur Géza városi ügyész, Kemény Lajos levéltáros és Szőnyi István városi ördög-mester ellen. A vizsgálat csaknem másfél esztendőig tartott és a fegyelmi bizottság Péchy Zsigmond főispán elnöke alatt meghozta az ügyben ítéletet, amely Münster polgármestert és Hollay Adolf nyugalmazott főkönyvelőt a hiányos ellenőrzésért szigorú megrovással és az utóbbit ezenkívül 400 korona pénzbüntetéssel sújtja. Egyetlenül csak kötelezi őket 52.000 korona kártérítés és 4000 korona költség megtérítésére. A többi tisztviselőt az ítélet fölmenti. A polgármester és a volt főkönyvelő a miniszterhez felelősek.

— **Egy kolostor titkaiból.** Franciaországban ismét egy kolostor falai közül kipattant eset köti le az általános érdeklődést. L. nevű urinó 1885-ben elvált a férjétől. Két fiát és leányát a válás után volt férje magához ragadta. Az elvált házaspár egyezséget kötött, amelynek értelmében a férfi önének 2000 frankot köteles fizetni az asszonynak, 200.000 franknyi hozományának visszatérítésképpen, azonkívül pedig megengedte volt feleségének, hogy leányával időnként találkozzék. Ezt az utóbbi feltételt azonban sohasem teljesítette. Az asszonyt annyira elkészerítette férje eljárása, hogy kétségbeesett tette szánta el magát: egy napon az utcán agyonlőtte a férfit. Az esküdtészek öt évi fegyházra ítélték az asszonyt és megvonta tőle a jogot, hogy a leányát nevelje. A leány egy távoli rokonának gyámjára alá került. Az asszony a börtönből sűrűn levelezett leányával, a levelezésnek azonban hirtelen vége szakadt, aminek az okát az asszony sehogysem értette meg. Mikor kikerült a börtönből, elhittették vele, hogy a leány meghalt. A leányt pedig Verrières les Buissonban, egy karmelita kolostorban helyezték el és nehogy anyja leveleinek elmaradása feltűnővé váljék előtte, azt mondták neki, hogy az anyja elpusztult. A leány vagyont a gyám magának igyekezett megkaparintani és hogy ez könnyebben sikerüljön, rávették a lányt, hogy lépjen be a kolostor apácáinak sorába. A lány húzódozott, végül azonban, minthogy anyját halottnak vélte, kivüle pedig senkije sem volt, mégis rászánta magát. L. asszony azonban végére járt most a dolognak és följelentést adott be a párisi ügyészhez a gyám és a karmelita kolostor ellen.

— **Kedélyes betörők.** Neumann Dezsőnek, a keleti pályaudvar mellett lévő helyi érdekű vasút vendéglősnének a helyiségét az éjszaka feltrétek. A vendéglő pénztár-főkját felfeszítették, ott azonban csak pár korona váltópénzt találtak. Erre a betörők egy asztal mellé telepődtek és a koresmában talált hideg ételekből valóságos lakomát esaptak. Elfogyasztották a szalámint, a sonkát és sajtot, amelyhez körülbelül öt liter bort ittak meg. Végül elűzték impertinensül egy papírlapra felírták a következőket:

— Jó lett volna minden, csak hogy máskor savanyuvizrel is gondoskodjék.

A betörők a pénzen kívül több ruhadarabot és egész halom evőszókat loptak el. A kedélyes tolvajokat nyomozza a rendőrség.

— **A huszdrágítás.** Szigetvár nagyközség arra kérte Somogyvármegye alispánját, szabályozni a hus árát, mert a mérszorosok a húst aránytalanul megdrágították. Az alispán e kérelmet elutasította, de a község a kereskedelmi miniszterhez fölébezzelt. A miniszter az alispán határozatát, az 1884. évi XVII. törvényben felsorolt külön intézkedésre való hivatkozással, megsemmisítette és az alispánt újabb határozathozatalra utasította.

— **Az építkezés munkazárata.** A Triestzi nőház címzett kerkhelyiségben már csak mintegy kétezernyolcszáz munkás tartózkodik. A szakszervelet állandó felügyeletet tartanak, hogy esetleges zavarok el ne mérgecsítsék a helyzetet. Naponta jelentések mennek a bizottsághoz a segélyezésre vonatkozólag s ide küldenek a mesterek is munkásért, ha valahol halaszthatatlan építkezés merül fel. A tanyán nyugodt a hangulat. A munkások nem tartják szükségesnek az aktív fellépést, akárhogy is dől el a munkazárlat ügye. Az építésmesterek egyébként a munkásokkal, különösen a pénzügyi memorandum óta, enyhébben bíznak. Ma már több mint kilencszáz kőműves van alkalmazva és ez a szám napról-napra emelkedik.

— **Debreczenből táviratozzák:** A debreczeni összes kőművesmunkások ma beszüntették a munkát. Követelésük a munkbér öránként négy fillérrel való emelése. A hatóság holnap megkísérli a békéltetést.

— **Üngyilkosság egy szanatóriumban.** Ma reggel az aréna-utí Batizfalvy-féle hidegvizgyógyintézet el-3 emelet 27. számú szobájában átlőtt halántékkal, holtan találták Stiefelmayer Károly újverbázi születésű 51 éves téglyaváros, ó-verbázi lakost, aki régebben jött idegjaiban gyógykezelése végett a fővárosba. Ma délelőtt látogatására ment fia, aki itt joghallgató és sógora, Moór Péter tábori lelkész. Kopogtatni kezdtek, de belülről nem jött válasz, bár a kulcs az ajtóban volt. Rosszat sejtve, az ajtót betörték, s az öreg urat a szoba padlóján hanyattfekve, halántékán lőtt sebbel, holtan találták. Mellette re-

volver hevert, melyből egy golyó hiányzott. Hogy mikor követte el végzetes tettet, nem tudják, mert a lövést senki nem hallotta. Már nyolc év óta szenvedett idegjaiban s valószínű, hogy tettet hirtelen rohamában követte el. Holttestét beszállították a bonetani intézetbe.

— **A szőke haj pusztulása.** Ami vízióként kísértette Heine Henriket a halálos ágyon, a selymes és hosszan leomló szőke haj, amely sokszor Tizian erős színeibe is átjártzik, ki fog pusztulni a földről. Legalább így jövődötte egy amerikai antropológus. Szerinte a szőke emberek gyöngébbek, mint a barnák s nem is tudnak úgy ellenállani az élet viszontagságainak és a betegségeknek. Ki fognak tehát pusztulni és a tudós hosszú statisztikai levezetéssel bebizonyítja, hogy hatszáz év múlva nem fog élni szőke ember a földön. A mesékben élnek majd csupán és régen sirjukban porladó festők képein fogják csak megcsodálhatni a késő századok népei a kultúrált annyira megénekelt szőke hajfürtöket. Amint kihaltak a táncoló nimfák a források mellől, úgy vesznek ki lassan az elegáns Loreley is, — így szól a sötét prófécia. — **Késég-** kívül szomorú dolog s az egészben csak az a vigasztaló, hogy nem mindig szokott beteljesedni, amit egy amerikai antropológus jövődöl.

— **Feledékeny anya.** Berlinben történt ez a kissé furcsa eset: A városi vasút egyik harmadikosztályú fulkéjében egy négyéves gyermek sirdogált tegnap és anyját hívta. Mindenki azt hitte, hogy a gyermeket szándékosan dobta ki a világra. A dolog azonban nem így állt. Hamarosan jelentkezett ugyanis a gyermek anyja, egy lakatosmester felesége, aki szégyenkezve vallotta be, hogy amikor lesszállt, a vonaton felejtette a gyereket. A gyerek persze rövidesen megkerült, a feledékeny anya pedig boldogan vezette haza.

— **Telefonkönyv.** Telefonkönyv címmel hasznos tájékoztató jelenik meg, mely mindazon tudvalókat tartalmazza, amelyek a magánhasználatra szánt telefonok, állomásjelzők, világító és munkatáviró berendezések engedélyezése, építése és üzenete tekintetében az ezekre utalt közönséget érdekelhetik. Ára 2 korona. Megrendelhető a szerzőnél, Salomon István postafőtisztnél a kereskedelemügyi minisztériumban. Budapest, I., Logoduy-utca 33.

— **Párisi élet.** A párisi *Republique* téren ezéltől félévvel egy kis boltocskát nyitott három fiatalember. Egy gramophon hangos szava csalta oda a közönséget s az üzlet csakhamar felvirágozott. Lehetett ott vásárolni régi szőnyegeket, ékszer, butorokat, igen jutányos áron. A minap azonban egy ur tévedt a boltba, megvizsgálta az elébe rakott szőnyegeket és vásárlás nélkül távozott, majd két rendőrrel tért vissza. Kiszült ugyanis, hogy a szőnyegeket néhány nap előtt tőle lopták el ismeretlen tettesek. A három fiatalember letartóztatott. A vizsgálat kiderítette róluk, hogy csupa lopott jószágot árusítottak. Éjszakanként betörésekre jártak és az összeharcolt zsákmányon az üzletben adtak tal. Egy félévig üzhették így üzelmek, a nélkül, hogy rájöttek volna. — Szintén Párisban történt egy másik, hasonlóan furfangos dolog. Egy tekintélyes külsejű ur, akiben senki sem sejténé a titkos rendőrt, állott a boulevard sarkán és figyelt. Egyszerre hozzámopolgog egy kopottas alak és halkan megszólítja:

— Uram, ön gazdag, én pedig koldus vagyok. Nézze, loptam ezt az aranygyűrűt. Három frankért eladom.

A titkos rendőr nagyot nézett, azután bekísérte a tolvajt a rendőrségre. Az úrszobában a gyanús idegen kézzel-lábbal tiltakozott.

— **Kérem.** Én nem loptam ezt a gyűrűt. Nem is arany. Nem ér többet 25 fillérnél. Hanem jobban árusíthatom, ha azt mondhatom, hogy loptam.

Megvizsgálták a gyűrűt és kiszült, hogy tényleg hamisítvány. Még egy tucat ilyen találtak a „tolvaj” zsobében.

— **Vidéki hírek.** Ma délelőtt a borsodmegyei Mucsony községben, valamint a hámosi bükkhegyesben hó esett. — **Trencsénből** írják: A sztracsóni hid előtt levő kábelórházban egy hullát találtak. Megállapították, hogy az Antonics György vasuti munkás holtteste és hogy halálát gázmérgezés okozta. Antonics az esti hideg ellen faszenet gyújtott a tűzhelyen és ennek mérges gáza ölte meg. — **Latisén**

egy *Pekár* nevű paraszt megtámadta régi haragosát *Mazurt*, mire az szíven szúrta támadóját, aki holta regyoft össze. *Mazurt* elfogták.

— **A kefekötők panasza.** A budapesti kefekötőmesterek ma rendkívül látogatott gyűlést tartottak, amelyen a segítők is részt vettek. Elpanaszolták nyomeruságukat, hogy nemcsak a mesterek mennek tükre, hanem sok száz segéd is elpusztul. A baj főokának azt vallották, hogy állami hivataloszeigák, tűzoltók, rendőrök mellékfoglalkozásuként rendszeren az ő mesterségüket üzik és gyártmányaikkal elárasztják a nagyközönséget. Az is sokat árt, hogy a gyárak, ahol nagyobb kefedru szükséglet van, napzámosokat taníttatnak be a kefekötésre. A gyűlés elhatározta, hogy memorandummal járulnak a kereskedelmi kormány elé, sérelmeik orvoslása végett.

— **Rendőri hírek.** A rendőrség letartóztatta *Kosch* István kocsiest és *Cervain* Inare napzámosot, akik *Pekár* Adolf fuvarostól 274 korona zabot, malátát és korpát loptak. — *Fuchs* Izidor rikkanosot is letartóztatta a rendőrség, mert különböző apró lopásokat követett el. — Veszedelmes tolvajná kerül ma a rendőrség kezei közé *Radics* Gizella 29 éves varrónő személyében. Az illető heti ágyat bérelt magának a minden alkalommal meglopva szállásadóját, megszokott. Legutóbb öz. *Pülöp* Mórné magánúró Aradintca 37. számú lakására költözött. Fár nap mulva összeszedve a lakásban ruha- és ágyneműket, azokkal odébb állt. A leányt ma reggel a detektívek felismerték s a főkaptányságra kísérték. A többször büntetett varróleány ellen igen sokan tettek panaszt. Kihallgatása után átadták a bíróságnak.

Köburg Lujza ügye.

Budapest, szeptember 19.

Az utóbbi napokban táviratok érkeznek arról, hogy *Lujza* hercegnő Párisból eltávozott. Így egyrészt *Lisszabon*ból azt jelentették a *Vossische Zeitung*-nak, hogy *Lujza* hercegnő *Mattachich*-sal odaérkezett, a *Berliner Tageblatt* pedig a madridi *Imparcial* alapján azt közölte, hogy *Lujza* hercegnő dr. *Stimmer*rel odahagyta esütörtökön Páris és *Colberg* grófnő néven *Madrid*-ba utazott, ahol három napig maradt. Több lap meg is erősítette ezt a tudósítást. Hanem mindezeket a híreket Párisból a leghatározottabban megcáfolták. Bécsből pedig azt jelentik, hogy dr. *Stimmer* tegnap odaérkezett és azt mondta, hogy a hercegnő elméje teljesen ép, ítélőképessége egészen rendes és semmi sem különbözik más emberek ítélőképességétől. *Lujza* hercegnő megindító levélben megkérte elhunyt anyjának főudvarmesterét, hogy a kislányt hálójának évfordulóján, az 19-ikén kisorsozt tegyen koporsójára. A Brüsszelben megrendelt, pálmakébi föl kisorozur fehér liliomosokor van. A hercegnő ma rekviemet mondatott boldogult anyjéért Párisban a St. Roche-templomban.

A gondnok cáfolata.

Amint *Lujza* hercegnő rendre vádakat emel dr. *Pierson*, dr. *Feistmantel*, a gondnoka és mások ellen, most, hogy szöhoz jutott, a megvádoltak sietnek is hamarosan cáfolni, védekezni. Ezuttal dr. *Feistmantel* lovag, a hercegnő gondnoka van soron, aki most érkezett Bécsbe vidéki pihenőjéről. Tudomást szerezve arról, hogy *Köburg Lujza* a nyilvánosság előtt erősen megkritizálta az ő „gondnoki” működését, a *Fremdenblatt* munkatársa előtt a következőket felelt meg főbb vonásokban a róla szóló közleményekre:

— Hihetetlen, milyen eszközökkel harcolnak ellenem, mennyire gyanusítanak. Hogy nem törődtem a hercegnővel, mondják s gnyosan oktatnak ki arra, mi a kötelessége egy gondnoknak. Hát évenként legalább egyszer meglátogattam *Lindenhofban* és ahogyan fogadott mindig, az élenken rácafol a vádakra. Rendszeren szeptemberben mentem *Coswigba*, néha kétszer is egy évben és hosszabb időt töltöttem ott. Mindig rendkívül örült és ezt kétségtelenül ki is fejezte.

— Ah, doktor, megint meglátogat — mondotta. — Ez szép öntől. De nem is megy el egyhamar. Kirándulunk, sétálunk, szóval, nagyon jól mulatunk. Több kívánságom is van, amelyeket az én kedves doktorom teljesíteni fog.

És őszinte volt a hangja. Együtt ékeztünk aztán és *Gebauer* kisasszony társaságában kirándultunk többször. Hogy miről beszélünk? A hercegnőnek csak egy témája volt, amelyet fíradhatatlanul megvilágított mindenféle szempontból. A toalett-kérdés. Ruhák, cipők, erre tért mindig vissza. Hogy nem jól érzi magát az intézetben, hogy szabadságot kíván, erről sohasem beszélt. Legutóbbi látogatásom alkalmával, a toalett-ről való beszélgetés közben, egy futólagosan emlékeztet meg arról, nem lehetne-e valami új helyet jelölni ki a számára, ahol éljen.

— Több vélemény van előttünk, fenség — feleltem. — De ha újabb vizsgálatot kíván, akkor kegyeskedjék nekem Bécsbe írni és én majd előterjesztem a főudvarmesterei hivatalban, amelyhez természetesen kötve vagyok. Fenséged meg lehet győződve arról, hogy irásbeli kívánságát, az újabb vélemény után, amennyire csak módomban van, támogatni fogom.

De a hercegnő sohasem tért vissza erre a dologra. Aztán a francia újságok híreire, hogy a hercegnővel rosszul bántak, a főudvarmesterei hivatalhoz fordultam a herceg hozzájárulásával újabb vizsgálat végett és akkor a nemzetközi bizottság újra megállapította, hogy a hercegnő beszámíthatatlan. Egy epizódot mondok el, amely nagyon jellemző. Mikor a bizottság megindította eljárását s a hercegnővel egyszer kikocsiztam, hirtelen így szólt hozzám:

— Nem tudja, gondnok ur, milyen lesz a bizottság véleménye?

— Az orvosok csak most tanácskoznak, fenség.

— De az új ruhát biztosan megkapom a télen? Ugy-e?

A bizottság dolgára később sem tért rá, ami csak azt mutatja, mennyire nem törődött a szabadulásával. A hercegnő elvesztette akaratát, bár mások kezében s okos tanácsok nagyon jó hatással volnának rá. Sajnos *Mattachich*-nak túlságosan nagy hatalma van fölötté. Szentül meg vagyok győződve arról, hogy a hercegnő nem tudta, hogy nagy székséről van szó, mert különben nem ment volna el a fogadóból minden podgyász, minden toilette-főszelérés nélkül. Ez nem vall rá. *Mattachich* nyilván csak rövid kirándulásra, holdvilágos sétára hívta, amelyért a hercegnő annyira rajongott. Hiszi-e, hogy az ilyen asszony úgy szokott volna mint valami koldus asszony! Képtelennek tartom erre én, aki jobban ismerem a természetet a magaménál. Szívvel sajnálom a hercegnőt, de nem tartom normálisnak. Mint beteget kell tekintenem, különben így kellene szólnom hozzá: „Ha igaz, hogy fenséged elmondta rólam azokat a vádakat, akkor — akkor fenséged hálátlan. Igen is, hálátlan. De ezek a vádak bizonyosan a környezetéből erednek. De ha a vádak még az ön kezdeményezésére láttak is napvilágot, nem vitakozhatom, mert hiszen elnézéssel kell lennem lelkiállapotára.

— Azt is mondják, doktor ur, hogy nem válaszolt a hercegnő leveleire — szólt közbe az újságíró.

— Megmutatom egészen nyíltan a mi levelezésüket. *Gebauer* kisasszony a leveleihez egyszerűen apró cédulákat mellékelte csak, s azokon ime ezeket írta: „Fürdőkosztümre volna szükségem tengeri fürdőbe”. Vagy: „Uj prémes gallért kívánok”. Majd meg: „Sürgősen kék egészen új kalapra van szükségem”. Erre ezt válaszoltam: „Fenséged nem utazik tengeri fürdőbe, nincs tehát szüksége strand-kosztimra. Az új gallért és a két kalapot tessék csak kiválasztani, ki lesznek fizetve”. Még több ilyen cédulát mutathatnék. Levélíráshoz nem is volt türelme. Gyakran találtam lakásában megkezdett leveleket apjához, anyjához, de sohasem fejezte be őket. Én pedig mindig válaszoltam neki, születése- és nevenapjára mindig üdvözöltem, ő pedig minden utjáról képeslevelezőlapokat küldött, mindig ezzel az aláírással: „Híve, *Lujza*”.

Tudta, hogy győgeakaratu s gyakran mondtam neki, mennyire nem tud a pénzrel bántani. Mindent meg szeretett volna venni, amit meglátott s ha most hitele kínálkozik majd Párisban, biztos vagyok, hogy rengeteg sokat vásárol majd be. Amit csak lehetett, mindenben megtettem a

kívánságát. Hiszen gondolnom kellett a szokásaira, amelyekben nevelkedett. Környezetével jobban volt. *Pierson* csak „kedves papa” volt, *Gebauer* kisasszonyt tegezte, nekem pedig mindig csak ezt mondta *Lindenhofban* a bucsuzásnál:

— Gyakrabban jöjjön, gyakrabban jöjjön és hosszabb ideig maradjon. Önnek a legjobban örülök.

Dr. *Feistmantel* elmondta aztán az újságíró kérdésére, hogy *Mattachich*hot nem emlegette s bár érdeklődött egyszer a megkegyelmeztetése iránt, csakhamar megfelekedezett a dologról. Szólt *Lipót* királynál tett látogatásáról, amikor a király visszautasítólág felelt arra a kérdésre, vajjon a hitelezőket, akik nem kaptak meg mindent, ki akarja-e elégténi. Végül ismételtén kijelentette, hogy nyugodt a lelkiismerete, ő kifogástalanul járt el.

Az olaszországi sztrájkok.

Budapest, szeptember 19.

Az olaszországi sztrájkok fenyegető jellegében jelentős változás történt. Általános sztrájkra már nem kerül sor, de a gazdasági károsodás méretei óriási arányúak. A sztrájkba belezólt a miniszterelnök is, még pedig a szociális lelkiismeret olyan hangján, amely méltán kelthet feltűnést világszerte.

Turin, szeptember 19.

Frola szenátor polgármester *Giolitti* miniszterelnökhöz a következő táviratot intézte:

A szocialista községtanácsosok bizottsága felszólította a polgármestert, hogy tolmácsolja a kormánynál a munkások ama kívánalmait, hogy tekintsenek el a katonaság intervenciójától a tüke és a munka között folyó, békét nem háborító küzdelemben. E kívánságot indokoltan tekintvén, nem vonakodom ahhoz csatlakozni.

Giolitti miniszterelnök erre a következő távirattal felelt:

Ezennel haladéktalanul és kimerítően felelek arra a táviratra, melyet ön hozzám szép városuk szocialista községtanácsosai nevében intézett. Több mint három év óta hangoztatam mint belügyminiszter a parlamentben, élénk ellenzékkel szemben, az abszolút sztrájk-szabadságot és a kormány ama kötelességét, hogy a tüke és a munka békés konfliktusai alkalmából ne intervenáljon. Erre vonatkozólag kiadott rendelkezéseim semmit sem fogok változtatni, amíg kötelességem a király és a parlament bizalmából reám bízott állásához fűz. Mindig és kivétel nélkül megfeleltem a tölem kitűzött elveknek és azoknak mindig meg fogok felelni. Azok a szomorú események, melyeken mindannyian sajnálkozunk, szerencsétlenségek, melyek egyáltalán nem függnek össze a kormány programjának megváltoztatásával. A *buggerói* bányaművekbe a hatóságok két századot küldtek ki, hogy a közrendet fönntartsák, melyet különösen dinamitlopás is fenyegetett, melynek elkövetője most a kikötőben időzök. Ezek a csapatok semmiképpen sem jártak el a sztrájkolók ellen, sőt náluk sokkal nagyobb számú tömeg támadta meg őket és csak amidőn közülök többsét megsebesítettek, használták fegyvereiket, nem felsőbb parancsra, hanem csak ösztönyszerűleg, személyes biztonságuk védelmére. Tehát oly balesetről van szó, melyért sem kormány, sem helyi hatóságok nem okozhatók. A bírói hatóságok igyekeznek az illető személyek felelősségét megállapítani. *Castelluzoban* összeütközés történt a közhatalom szerveivel, melyek ott rendszeren állomásoznak és nem különös küldetésben kerültek oda. Ezek ugyancsak nem felsőbb parancsra jártak el. Tekintettel ama komoly következtésekre, melyeket ez a komoly összeütközés vonhatott volna maga után, azonnal a tartományi prefektust küldtem a helyszínére, anélkül, hogy panaszra vártam volna, és azt a megbízást adtam neki, hogy szigorú vizsgálatot indítson. Egyidejűleg a karabélyosok parancsnoksága letartóztatta az összeütközésben részes katonai személyeket és a bírói hatóságok elé állította őket, melyek most teljes függetlenségben folytatják a vizsgálatot. Semmiféle kormány nem tehetett volna többsét a vétkek felelősségének megállapítására. Kötelességem teljesítésében mindig a törvények határaihoz tartom magamat és mindig is így fogok cselekedni, de mindig teljesíteni fogom kötelességemet, vagyis a törvénynek mindenkiel szemben tiszteletet fogok szerezni. Ha a községtanácsosok, kiknek nevében ön hozzám fordult, szem előtt tartják a belpolitika rendszere-

nek tölem kezdett változtatását, továbbá ama nagy nehézségeket, melyeket le kellett győzöm, hogy ezt a változtatást létesíthessem, végül amas előnyökre gondolnak, melyek azokból egész Itália munkásságára háramlottak, akkor meg fogják engedni, hogy ki van zárva minden gysauja annak, mintha én a politika fényes eredményét megmondólatlan hatalmaskodással akarnám kompromittálni, és meg fognak győződni arról, hogy szükségese, hogy elvtársaink higgadtságot ajánljának, hogy megakadályozzák ama sajnálatos erőszakoskodásokat, melyek csak ártnak a szabadság ügyének, mely nélkülözhetetlen a széles néprétegek jólétére, valamint az anyagi és erkölcsi haladásra.

Róma, szeptember 19.

Tegnap éjjel a Milanóban tartott vasutasyűlésen elvetették a sztrájkra vonatkozó indítványt. A vonatok forgalma az összes pályaudvarokon rendszeres folyik. Rómában, Nápolyban, Milanóban, Torinóban és Bolognában teljes nyugalom van. Milanóban egy népgyűlésen elhatározták, hogy a munkát szerdán ismét megkezdik, mert a holnapi napra esik Róma felszabadításának emlékünnepe. Velencében a gondolások és a csatornagözös-társaság személyzete tegnap megszüntették a munkát. Tegnap este ismét megkezdődött a vasuti forgalom a velence-mestrei vonalon. Nápolyban a közuti vasut alkalmazottai léptek sztrájkba. Rómában, Bolognában, Parmában és Forliban elhatározták, hogy ma ismét megkezdik a munkát. Firenzében, Livornóban és Nápolyban a munkások 24 órára sztrájkba léptek, de az üzletek nyitva maradnak. Velencében is kimondták a sztrájkot.

Genuában tegnap egy rendőr megölt egy embert, akit fejbévágott, midőn ez a rendőrt le akarta fegyverezni, hogy egy anarkistát kiszabadítson.

Génu, szeptember 19.

A sztrájknak itt vége van. A vasuti forgalom rendszeres folyik. Az összes munkások, a kikötőben alkalmazottak is folytatják mesterségüket. Az éjjel csendesen eltelt. A *Caro Felice*-térén rokonszenves tüntetés volt, csak hogy sajnós, azt is sajnálatos esemény zavarta meg. Midőn egy tábornok szolgálóban San Pier d'Arenába akart menni, néhány sztrájkoló köcskját erőszakkal fel akarta tartóztatni, de a rendőrség a helyszínére sietett s megakadályozta őket. A letartóztatottak ellenkeztek, az egyik rendőrt megverték, le akarták fegyverezni, úgy hogy az kénytelen volt védelmére rájuk löni. A lövés a főtámadót megölte.

Levelek Párisból.

I.

Saint-Cyr.

(*Marchand ezredes — Beclé tábornokszernagyhoz.*) Kegyelmes uram, engedje meg, hogy bemutakozzam. Marchand vagyok . . . Ugy-e elég? Ön tudja a többit. Én vagyok a fashodai hős. Én vagyok a rosszkedvű ember. Rosszkedvű, mert rossz időben élek. Lettem volna Boulanger helyén, ma sok minden másképpen volna. Nem vágyódnék a lelkek Napkeletre s nem írogatnék kunyoráló leveleket Kuropatkinnak s önnök. Kuropatkin, az ebadta, nem válaszol. Lehet, hogy öntől sem kapok választ. Pedig ön ez idő szerint nincs elfoglalva hős hátrálással, mint ő. Mind-egy. Nekem csak önökre van reményem. Ah, dicső három ország. Szedán dacára is imádtott német hon, csodálatos muszkaföld és tartós dunai monárkia. Egy új szent szövetség s meg lehetne javítani a világot. Ha önök hallgatnának réám. Jajkiáltásaimra a pokolból. Mert pokolban vagyok. Most már igazán földfordult e szerencsétlen francia földön minden. Ez az ország rohan végzete felé. Nem volt elég, hogy engem, a fashodai hőst elesaptak. Jöttek sorjában tizenkét csapások. Óh, kegyelmes uram, meg sem merem írni önnök, mik folynak itt. A nagy forradalom pástorjáték volt a mai időzék mellett. Összerokadna a Burg, ha papirra vetném ez istentelenségeket. Csak egyet merek elbeszélni. A Saint-Cyr dolgát. Kérem, kegyelmes uram, vigyázzon a gutára. A Saint-Cyrban, a legelső francia katonaiskolában szociológiát fognak ta-

nitani. Kérem, esillapuljon. Ez még nem minden. A francia kormány azzal fenyegetőzik, hogy ha sokat lármáznak, egyszerűen beszünteti a katonaiszi iskolákat. Az lesz tiszt, aki nagyon jó közlegény s nagyon jó altiszt. De tiszturakat nem nevelnek többé a régi módon. „Vége lesz az egyenruha-kultusznak, a középkori kardos nyelgeségnek. A tiszt modern ember legyen. Sem bigott, sem elfogult, sem uniformis-mániás ember tiszt nem lehet. Vége legyen a régi számára dogmatikus nevelésnek. Tessék a tiszturaknak véres háborúk históriái helyett természettudományokat tanulni. Tessék ismerni a modern élet problémáit. Igyekezzenek magukat hasznosnak tenni népneveléssel, munkával. Tessék munkálni a szociális haladást . . . Nem, nem folytatom tovább. Innen ki kell vándorolni. Ez egy elvészett ország. A jövő Marchand ezredesei Marxot fogják magyarázni s Herbert Spencert népszerűsíteni. Ön már látom. Rettenetes. És mért nézi ezt nyugodtan a világ? A három császárság? Szociológia a Saint-Cyrben! . . . Természettudományos gondolkodás katonaisztiek közt! . . . Rettenetes. És ezt a francia hadügyminiszter parancsolja. Képzelve el, kegyelmes uram: az ön helyén egy szabadkőműves és szocialista főfőhadsegéd. Bocsánat ez istenkáromlásért. Hiszen Bécsben s a magyar provincia fővárosában, Budapestben még az egyetemen sem tanítják rendes tantárgyként a szociológiát s komoly miniszterek hirdetik a vallásérköles nevelés elengedhetetlen fontosságát, a legelőkelőbb agyvelők misét hallgatnak, mielőtt például egy komoly tudományos munka irásába fognának . . . Am, kegyelmes uram, tudja, hogy mindig milyen ragadósak voltak a szerencsétlen Franciaország rossz példaadásai. Minden szentekre, vigyázzanak ott Keleten. Takarózzanak be. Mindenekelőtt pedig juttassanak nekem egy szerény tábornoki állást. Nekem, a fashodai hősnök. Irtam már Kuropatkinnak. Sőt megsugatható önnök: Mirbach bárónak is. Ó igen befolyásos ember. Óh, ha sikerülne a három császárság új szent szövetsége s az ön tábornokságom. Meg lehetne tén meg menteni a világot. Kegyelmes uram, reménykedve nézek Napkelet felé s ön felé . . .

II.

Hotel Westminster.

(*Naussanne — egy magyar újságíróhoz.*) . . .

Igen, barátom, a hercegösszöktető sajtót nem kell ám kinevetni. A kultúrásadalmak sajtója többet árt a trónoknak ötven guillottinénél s örült forradalomnál. A sajtó utban van a gyönyörűsége, széületes magasság felé, mikor a nyilvánosság lesz minden: élet és halál. Ama magasság felé, melyről a proféta szociológus irt, irtván, hogy majd annak idején az államok nagyköveteiket nem a trónokhoz küldik, hanem az egyes államok hírlapjaihoz. Ön nem neveti azt, hogy a *New-York Herald* külön hajót tart a japán s orosz flotta nyomában. Ön nagyon helyesen tudja, hogy ez a kis sajtó-hajó a kulturvilág lelkiismerete, a história kiküldöttje. Nos, akkor mért neveti ön ki a sajtót, mikor hercegnőt szöktet, királyi hercegnőt? Az ön unokái, ha lesznek, még különb dolgokat fognak látni. Látni fognak királyokat s kormányokat, kik könyörögni fognak egy kis elnökséért hatalmas riporterek előtt. A sajtó nem áll meg. A sajtó az emberiség lelke lesz s e lélek magába fog ömlesztani mindent. Meg tudja-e ön mérni, hogy mennyit koptat egy ilyen botrány a régi renden, a tömeg türelmes butaságán, a koronák fényén? Nagyon sokat. Én mondom önnök, a szkeptikusnak, hogy ma már a sajtóban olyan nagy a szellemiendítő, világromboló és világépítő erő, hogy ha csak jivatatos lapok volnának ezután, még akkor is haladna a világ. Ön arról zokogott egyszer, hogy a veszedelmesen okos Rampolla olyan fényesen szervezte a klerikális sajtót, hogy ma már a sajtó, mely a szabad szellem szülője, legveszedelmesebb ellensége a szabadságnak és haladásnak. Ez is tévedés. Még új reakcionárius sajtó sem lehet ma már reakcionárius egészen. A buta emberek milliói vannak ugyan többségben a világon, de ezek az emberek is a sajtó által kevésbé buták lesznek egyre. A sajtó, a buták örölkne, alkotnak az emberi koponyájában folyton, egyre. A nyilvánosság, a sajtó egyre felelmesebb lesz azoknak, kiknek van okuk félni. A sajtó még önmagával is meg tud kizdeni. Sőt talán még a példéz is. Tekintsen el attól, barátom, hogy nekem egy kis esít üzlet is a fejedelmi botrányok felturkálása. Végre is ez nem tartozik az ügyre. De most, hogy a Hotel Westminsterből jövök, Luja és

Mattachich lakásáról, úgy érzem, hogy a sajtó s a sajtó által én ériási dolgot műveltünk. Históriai dolgot. A jövendő emberiség áldani fog bennünket, mint egykor a hős lovagokat. Az ördögbe is, más már ez a világ, mint a régi. Hol az a kultorország, ahol királyokat s mágusokat tudnának ma nyakazni? Az emberiség haladásáért — ma már tudjuk — csak betűkkel dolgozhatunk. A sajtó fogja átfórmálni a világot. Csak hadd éljenek, akik utjában vannak a világhaladásának, a jobbulásnak. Éljenek s tomboljanak elbizakodottságukban, korlátozottságukban. Ön kinevethet engem, szkeptikus barátom, én hős dolgot művelttem. A Hotel Westminster van olyan nevezetes hely, mint a Temple, hova XVI. Lajost s a feleségét zárták. Bizzon ön csak a sajtóban. A sajtó, hogy alantat hasonlatot mondjak, szü. De világ-szü. A világot átható célrattörés hatalmas szűja. Összevág ez lassanként minden buta, haszontalan és kivételaló dolgot e világból. Nagy botrányt műveltünk, tehát egyszerű dolgot műveltünk. Éljen a Hotel Westminster! Csakugyan: kellene a botrányok! . . .

Lemásolta: A. E.

FŐVÁROS

(*) **A vörheny betegség terjedése ellen.** A belügyminiszter most elrendelte, hogy a Pestmegye területén, valamint a szomszédos vármegyékben vörheny-betegségben szenvedők, fontos okok nélkül ne változtassák a tartózkodási helyüket. Olyan helyekről, ahol a tejkezelők egyike-másika, vagy a hozzátartozók vörhenyben vannak, a tej behozatala a fővárosba tilos. A belügyminiszter mindezeknek az ellenőrzésére szigorúan utasította a vidéki hatóságokat. Megengedte végül, hogy a fővárosban, a tömegesen lakott szállásokból, a zufoolt lakásokból, továbbá a házalással, élelmiszerek előállításával foglalkozók üzlethelyiségeiből, a vörheny-betegeket a főváros hatósága kényszer útján is kórházba vitethesse.

SZINHÁZ, ZENE

** **Cyrano de Bergerac.** A Nemzeti Színház ez idei szezonjának első újdonsága Edmond Rostand *Cyrano de Bergerac* című ötfelvonásos színműve lesz. A Nemzeti Színház nagy gondal készül a darab előadására. A bemutató 26-án, hétfőn lesz. A címszerep *Pethes Imre*, Roxant *B. Lenkei Hedvig*, Krisztiánt *Beregi* és Guiche herceget *Ivánfi* fogja játszani. Jegyek már most válthatók.

** **Vigszínház.** Az új darabok kritikusan napján, hétfőn is teli ház nézte végig Pierre Veber deris, mely költészettel teljes darabját, *A kis pajtást*. A gyönyörű darab sikerét a mai közönség is megerősítette és végig feszült figyelemmel kísérte a színesek játékát, akik ma is tudásuk javával szolgálták. *Hegedüs*, *Harmath Hedvig*, *Fenyvesi* és *Tanai* igen sok tapsot kaptak s nem egyszer nyit színen is felzuggott a közönség elismerő tapsa.

** **Magyar Színház.** Csütörtökön mutatják be a Magyar Színházban Varney *Bébé hercegnő* című operettjét, amelynek szövegét Decourcelles és Berr írták. Az újdonság második felvonásában *Keleti Juliska* és *Ráthonyi Ákos* egy Chimay—Rigó-parádiát adnak elő. A *Bébé hercegnő* a bemutató-héjlet második újdonsága lesz. Holnap, kedden a *Sherry*, szerdán a *Hajduk hadnagyt* adják.

** **A Mészáros-operapályázat.** Többszöri meddő kísérlet után újra kihirdették a Mészáros Károly-féle operapályázatot. A benyújtás határideje 1907. év szeptember 30-ika. A pályázat feltételei szerint az opera tárgya a magyar mondkör vagy történelem legyen és a zenében a magyar operastílust kell érvényre juttatni. A díj 4000 korona. A pályaműveket beküvé és ípszámozva, a királyi operaház igazgatóságához kell juttatni, jelíges levél kíséretében. Csak magyar állampolgár pályázhat. Az eredményt 1908. év március havában hirdetik ki.

** **Uránia.** Péter szerb király megkoronázása alkalmából az Uránia Színház kedden este felújítja dr. *Strauss* Adolf darabját, *Szerbiát*, mely a tavalyi szezonban ötven előadást ért meg. Az előadás a belgrádi eseményeket a ki-

tünő szövegen kívül találó félvelekkel ismerteti.

Hóvirág. Nagy Endre, az ismert nevű fiatal író ily címen darabot írt a Népszínház számára, amelyet Vidor Pál igazgató ma előadásra elfogadott. A darab januárban kerül színre.

Vidéki színészet. Márkus Alfréd tehetséges fiatal zeneszerzőt Zilahy Gyula, az aradi színház igazgatója karmesternek szerződtette. Kövessy Albert, a kecskeméti színház igazgatója társulatához szerződtette Kondor Ernőt, az Országos Színészegyesület színésziskolájának kintúntással végzett növendékét.

Nyilttér.

BLUM ÉS TÁRSA

elismerett elsőrangú, szolid egyenruházati cég

IV., Kossuth Lajos-utca 14—16.

a bevonuló

egyéves önkéntes urak figyelmét

felhívja arra, hogy a cég raktárait saját érdekükben tekintsek meg, mielőtt felszerelésük beszerzése iránt intézkednek.

(Az e rovat alatt közlöttnek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

IRODALOM

O Magyar Regényírók. Teljesen eredeti, rendkívüli értékes irodalmi jelentőségű gondolatot valósít meg Mikszáth Kálmán a Franklin-Társulat segítségével. Hatvan díszes kiállítású, művészileg illusztrált s a mellett olcsó kötetben a magyar regényirodalom széaszestendős pályafutásának nagyszabású diadalívét emeli.

Magyar Regényírók címmel Verseghy Ferenc Természetes emberétől fel legmodernebb regényíróink műveit egybefoglalja a legkiválóbb magyar regényírók legjelesebb alkotásait. A diadalívét még impozansabbá teszi, hogy Mikszáth Kálmán az építőmestere. Minden író elé ő ír tanulmányt. A magyar szellem pazar kincsét hozza napvilágra s teszi népszerűvé ez a gyűjtemény, amely örök dísz lesz a magyar családok könyves szobájának. Csupa kedves olvasmány, amelyet mindig szívesen fogunk elvenni, mert egytől-egyik érdekes könyv. A legérdekesebb regényirodalmat Verseghy említett munkáján kívül Fáy András *Béltelki háza*, az első magyar társadalmi regény, Gaál Józsefnek *Szirmay Ilonája*, Nagy Ignác *Magyar titok* című munkája és Kuthy Lajos *Hazai rejtelmei* méltán képviselik. Jósika, Eötvös, Kemény, Jókai, Vas Gereben legjobb alkotásai következnek ezután a sorban. Pulszky Ferenc történeti regénye *Marinovicseről és társairól*, báró Podmaniczky Frigyes *Az alföldi vadászok tanúja* és Beöthy Lászlónak, a korán elhunyt kiváló humoristának *A két macskához* című regénye három feledésbe merült értékes alkotást tesz újra hozzáférhetővé. Gyulai Pál, Rákosi Jenő, Dóczi Lajos, Degré Alajos, Toldy István, Pálffy Albert, Baksa Sándor, Vadnai Károly, Csiky Gergely, Iványi Ödön, Wohl Stefánia, Juth Zsigmond, Tolnai Lajos s a legújabb kor jelesei közül Mikszáth Kálmán, Herczeg Ferenc, Bródy Sándor, Rákosi Viktor, Gárdonyi Géza és Werner Gyula azok, akiknek méltán jutott hely maradandó műveik révén e nagyszabású gyűjteményben, amelyet a Franklin-Társulat művészi izléssel állított ki. A hatvan kötetet legjelesebb festőművészeinknek mintegy ezer eredeti, gyönyörűen reprodukált képmelléklete gazdagítja. A Magyar Regényírók teljes gyűjteménye felélenkint öt kötetes sorozatokban jelenik meg. Első sorozata most jelent meg. Kötetei a következők: Báró Kemény Zsigmond: *A rajongók* (két kötet), R. Hirsch Nelli képeivel; Csiky Gergely: *Az Atlasz-család*, Neogrady Antal képeivel; Vadnai Károly: *A kis tündér*, Nagy Sándor képeivel; Pálffy Albert: *Estike kisasszony professzora*, Márk Lajos képeivel. A teljes gyűjtemény ára hatvan díszes kötetben 300 korona. Megrendelhető csekély havi részletfizetésre bármely könyvkereskedés útján.

TÖRVÉNYSZÉK

§§ Erzsébetfalvi csendélet. A farságon történt, hogy Dobrás Sándor erzsébetfalvi mérszósággyógy egy kocsmái mulatságon pofonvágtatott egyik cimboráját, Deák Károlyt. Ez a pofon ha-

lálós gyűlöletet ébresztett Deák Károly unokaöccsében, Baji Károly mérszósággyógy Dobrás Sándor ellen. A haláles gyűlölet ez év április 24-én az erzsébetfalvi Ács-féle kocsmában a két ellenségét *Dobrás Sándort és Baji Károlyt* mérkőzésre kényszerítette. Dobrás nagyobb társasággal ott mulatott a kocsmában, midőn Baji Károly belépett. Baji midőn meglátta ellenfelét, odament hozzá s kötekedő hangon hivta ki az udvarra a leszámolás mezejére. Dobrás elutasította magától a kötekedő legényt, de ez megfogta nyakát s erővel ki akarta vonzolni az udvarra. Dobrás ekkor arcultotta Bajit, ki erre kést rántott s Dobrást mellbeszurta. A szerencsétlen ember belső elvérzés következtében még aznap meghalt. A véres tett után Baji a véres késsel kezében menekült ki a kocsmából s menekülése közben Bacznik István is súlyosan megsebesítette jobb alsó karján, azon hiszemben, hogy ez őt el akarja fogni. A pestvidéki törvényszék szándékos emberölés és súlyos testi sértés büntettségért helyezte a letartóztatott Bajit vád alá. Ma tárgyalta ezt a bűnügyet a pestvidéki törvényszék esküdttörvényszéke Rónay Kamil ítélőtáblai bíró elnöke alatt. A tárgyaláson a vádlott tagadta, hogy ő kezdte volna a verekedést s azt vitatta, hogy ő jogos önvédelemből Dobrás támadásával szemben volt kénytelen a bicskát használni. Azt sem akarta elismerni, hogy a kést előre kinyitva nadrágja zsebében tartogatta. Tagadásával szemben azonban a tanúk igazolták, hogy Baji kötött bele Dobrásba s ezt, miután kötekedését az erőlyesen visszaütöztette, egy előre elkészített nyitott késsel mellbeszurta. Baji Károlyt az esküdtszék szándékos emberölés büntetésében mondta ki bűnösnek, ez alapon a törvényszék négyévi börtönrre ítélte.

Legujabb.

Az orosz-japán háború.

Csifu, szeptember 19.

(Reuter.) Radziwill orosz hadnagy, aki a boer háborút angol részen végigharcolta, Stössel tábornok táviratát hozva Kuropatkin tábornoknak, ideérkezett, miután kijátszotta a japánok éberségét.

Azt beszéli, hogy a hadviselő felek egymás ellen kimélettel nem ismerő vad indulattal vannak eltelve. Hadiköveteket és megadást jelző zászlókat egyik részen sem vesznek többé figyelembe. Stössel tábornok a helyőrséghez intézett egyik parancsában hangsúlyozta az utolsó csepp vérig való ellentállás szükségét, mert a japán tisztiek, ha a várba behatolnának, nem volnának képesek katonáikat visszatartani attól, hogy vérfürdőt rendezzenek. A parancsok háromszáz ápolónőnek azt tanácsolta, hogy hagyják el az erődöt, de ők nem akartak távozni. Inkább vérfürdőnek elhagyják. Radziwill a következő példával jellemzi a hadviselő felek vadságát. A legutóbbi roham alkalmával két japán század, midőn látta, hogy *utja el van vágva és az oroszok kényeinek van kiszolgáltatva, fehér zászlót tüzött ki. Az oroszok azonban figyelmen kívül hagyták a zászló jelzést és egyik sortűzrel a másik után adták a tetsélen sorokra.* E közben a japánok, hogy kijátszák rosszallásukat, az eljárás felett, saját bajtársaikra lövöldöztek. A következmény az volt, hogy 600 ember elpusztult és az előbbi támadások feloszlásának induló áldozatai közt esett. A sebesültek még örökhosszat lobogtatták zsebkendőiket annak jeléül, hogy segítséget kérnek, de az oroszok nem merték kimenni. Radziwill hozzát teszi, hogy még bőven van lőszer az ágyúk és fegyverek számára és hogy az oroszok csak takarékosságból használják a kínai lövedékeket.

TÁVIRATOK

Osztrák tartománygyűlés.

Troppan, szeptember 19. A tartománygyűlést megnyitották. Az alakosságok elintézése után felolvasták a 22 képviselőtől aláírt tiltakozást az ellen, hogy a szliziellátó tanítóképző intézetekben szlíz párhuzamos osztályokat állítsanak fel és felszólítják a kormányt, hogy az illető rendeleteket vonja vissza. Erre az ülést berekesztették, hogy a tiltakozó nyilatkozat annál nyomtatékosabb legyen.

A svájci szerződés felmondása.

Bern, szeptember 19. Hivatalosan az a hírlik, hogy a szövetségi tanács ama szándékkal, hogy a kereskedelmi viszony Svájc és Ausztria-Magyarország között új alapon szabályozza, a két állam között 1891. december 10-én létrejött kereskedelmi szerződést a bécsi, svájci diplomáciai ügyvivő útján szeptember 19-én felmondotta. E szerint a szerződés 1905. szeptember 10-én hatályát veszti. A szövetségi tanács egyúttal kifejezést adott ama kívánságának, hogy Ausztria-Magyarországgal tárgyalást akar kezdeni kereskedelmi szerződés kötése végett.

A velf-kérdés.

Berlin, szeptember 19. A félhivatalos *Norddeutsche Allgemeine Zeitung* írja: Különböző híresztelések között, amelyek az ugynevezett velf-kérdésben bejárták a lapokat, meg nem érdemelt figyelemben részesült az az állítás, hogy Berlin és Gmunden között tárgyalások folynak azon az alapon, hogy a hannoverai városokat átengednék a velf-háznak. Ezért ezt az állítást visszautasítjuk és még hozzátesszük, hogy az ugynevezett velf-kérdésben semmiféle tárgyalások nem folynak és nem folynak, sem a hivatalos körök tudtával, sem a nélkül.

Az angolok Tibetben.

London, szeptember 19. A Reuter-ügynökségnek jelentik *Lhasából*: Az angolok elvonulását 23-ikára tűzték ki. Ejjelenkint már is fagy. A hegyeiben hó esett. Attól tartanak, hogy a katonaság nem lévén ellátva bundákkal, sokat fog szenvedni.

Letépett olasz zászló.

Lugano, (Svájc) szeptember 19. A szocialista munkások gyűlést tartottak és aztán tüntetést rendeztek a városban *Giolitti* olasz miniszterelnök ellen. E közben letépték az olasz konzulátus épületéről a zászlót és beledobták a tóba.

Közgazdasági táviratok.

Bécs, szeptember 19. (A *Budapesti Napló* telefonjelentése.) A gabonatörszén az izraelita ünnep miatt egyáltalán nem volt forgalom.

Bécs, szept. 19. (A *Budapesti Napló* tudósítójától.) A délutáni magánforgalomban a zárlatok a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 659.—. Magyar hitelrészvény 767.—. Bécsi bankjegysület 282.50. Union-bank 545.25. Länderbank 635.75. Osztrák-magyar államvasút részvény 648.75. Déli vasút 87.50. Elbavölgyi vasút 423.—. Északnyugati vasút-részvény —.—. Dohányrészvény 249.—. Ríma-murányi vasút 519.—. Alpési bányarészvény 480.—. Májusi járadék —.—. Magyar koronajáradék 99.40. Osztrák koronajáradék 97.15. Lombard —.—. Török sorsjegyek 135.25. Német birodalmi márka 117.46. Napoleon d'or 19.03.

New-York, szept. 19. (Terménytörszede.) (Zárlat.) Gyapot: New-Yorkban helyben 10.90 (10.90). Szept.-re 10.62 (10.48). Dec.-re 10.46 (11.38). New-Orleansban helyben 11.3/16 (11.7/16). — *Pétroleum*: Stand white New-Yorkban 7.85 (7.85). Stand white Philadelphianban 7.80 (7.80). Refined in Cases 10.55 (10.55). Credit Balances at Oil City 1.53 (1.53). — *Zsír*: Western steam 7.45 (7.45). Rohe és Brothers 7.65 (7.65). Tengeri irányzata bányadt. — Szept.-re 56.1/2 (57.—). — Dec.-re —.— (—.—). — Máj.-ra —.— (—.—). — *Buza* irányzata bányadt. — *Pirax* öszi helyben 113.1/3 (115.3/4). Szept.-re 113.— (115.—). Dec.-re 111.1/3 (113.5/8). — Máj.-ra —.— (—.—). — *Juliusra* —.— (—.—). — *Gabona* szállítási díja Liverpoolba 1.— (1.—). — *Kávé*: fair Rio 7. sz 8.3/8 (8.1/2). Szept.-re 6.65 (6.65). Dec.-re 6.85 (6.90). *List*: Spring Wheat clears 4.10 (4.20). — *Cukor*: 3.3/4 —.— (3.3/4). — *Ón*: 27.95 —.— (27.70—27.87). — *Réz*: 12.62—13.— (12.62—12.75). (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelentik.)

Chicago, szept. 19. (Terménytörszede.) (Zárlat.) *Buza* irányzata bányadt. Szept.-re 105.1/2 (107.—). Dec. 107.3/8 (109.—). — *Tengeri* irányzata bányadt. — Szept.-re 56.3/4 (51.—). — *Zsír*: Okt.-re 6.97 (6.86). jan.-ra 7.02 (6.87). — *Szalonna* short clear 8.87 (8.37). — *Sertésus*: Okt.-re 10.70 (10.67). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

REGÉNY

KÉT SZENVEDÉLY

Írta: APRAXIN JULIA grófnő

(49)

— Pierre — mondotta az inasnak, átadva neki a leveleket. — Pierre, ezeket a leveleket vigye rögtön Angland háro urhoz.

Pierre átvette a leveleket.

— Asszonyom — mondotta — várják-e valaszra?

La Feuilladené egy pillanatra gondolkodott, aztán így felelt:

— Nem! Főlöseleges!

Pierre távozott.

Akkor Klotild, magára maradvá, önkéntelenül is reszketni kezdett. Lélekzete elakadt, a torlát erősen fojtogatta valami.

Hideg borzongás futott végig egész testén a fejtől a lábáig. Térde megrögyött. Ismeretlen érzés markolt bele a szívébe; mintha valami rettenetes lárna siketítette volna. Fuldokolt, hörögött, a szíve összeszorult, a szeme zavaros lett, haja szőbomlott, sirt nevetett egyszerre.

Keszerves volt ez az asszony végső, mondhatatlan kétségbeesésének legmagasabb őrzön-gésében.

— Rajta! — kiáltott fel, kiegyenesedve hirtelen. — Mivel meg kell lenni, minék habozom! Mi tartóztat vissza?... Talán félnék a haláltól?... Az utolsó pillanatban talán valami új életre gondolok? Meghazudtolnám talán egy pillanatban minden elvemet, amelyet vallottam! Az az isteni hit, amelyre gyermekkoromban oktattak s amelynek képtelenségeit eszem később elvetette, az a hit, amely nem kellett nekem többé, miért jut eszembe most, ebben a pillanatban? Miért születnek újra bennem, akaratom ellenére ezek a szelid érzelmek? Ez a keresztény hit, az anyám hite, hatalmasabb volna-e akaratomnál? Nem! Nem, az nem lehet! Az lehetetlen!... És mégis!... Hogyan! Csakugyan álom-e a halál, amelyből az ébredés jutalom vagy bünhődés? Hát a halál, amelyet féltetlenül minden fájdalom, minden könny végének tartottam, nem volna más, mint a test megsemmisülése és a lélek átalakulása! A lélek halhatatlanságának elve nem volna hát épp oly hiábavaló, mint képtelen találmány, csupán a könnyehivők megfélemlítésére?... Mit érzek hát?... Hogyan értem meg ezt a hirtelen kételkedést, amely lelkemben támadt?... Milyen különös ingadozás vesz erőt rajtam akaratom ellenére? S amely ellen semmit sem tehetek. Uralkodik akaratomon, megfogja a kezemet... Egy benső hang azt kiáltja nekem, hogy ne tovább... És engedelmeskedném, ha még meg tudnám tenni!... De hogyan tehetném meg a levelek után, amelyeket most elküldtem?... Nem! Nem! Nem lehet többé visszacsinalni! Ah! De hátha Pierre nem ment még el! Ha még van idő!... És valami erőnek engedelmeskedve, amelyet nem igyekezett legyőzni, az előszoba ajtajához sietett. Kinyitotta és kiküldött:

— Pierre! Pierre!

De fájdalom, senki sem felelt a kétségbeesett hívogatásra.

— Pierre elment! — kiáltotta a szerencsétlen asszony kétségbeesetten. — Nos hát, a kocka el van vetve. A halál kitarja felém fagyos karjait; meg kell halni!

És nem is tudja már többé, hogy mit csinál, félőrülten bezárta kulocsal az ajtót, irószobájába rohant, lerántotta ujjáról a gyűrűt, amelyről annak idején Mersdorf bárónak beszélt, körmével kinyitotta a kis rekeszt, amelyben három kis mérleglabdac volt és mind a három beledobta a madeirába. Egy késsel megkavarta a bort és egy hajtásra kiitta. Aztán mélyen felsőhajtott.

— Végre! — hebegte gyötrelmesen. — Megtörtént! És mivel most már nincs visszafordulás, bocsásson meg nekem az isten! Ah! Nagyon sokat szenvedtem! Igen, ha csakugyan van keresztény isten, irgalmas lesz hozzám!... Ah!

Brouillardné! Brouillardné! Az ön jóslatai bevalnak.

Néhány lépést tett a pamlagja felé és lehevredett rá, fejét, hátát a támlájának támasztva. Amikor Corriano odaadta neki a mérget, amelyet megivott, megmondta, hogy ez a mérge rettenetes fájdalmat okoz, mielőtt áldozatát megöli. Ezért gondoskodott előre Klotild a kloroformos flakonról.

Mihelyt lefeküdt a pamlagra, elővette a flakont, megöntözte a zsebkenőjét, szájára, orrára szoritotta, hogy minél több kloroformot szívjon magába, abban a reményben, hogy teljesen elveszti az eszméletét. Érezte is nemsokára ennek az erős altatószernak a hatását. Nemsokára egészen elvesztette az eszméletét.

Szegény Klotild, mindennek vége volt tehát! A hitnek egy sugara hatott be a lelkébe! Ez a sugár talán elég volt arra, hogy bocsánatot nyerjen.

Szegény Klotild! Meghalt tehát szenvedés nélkül!... Ő legalább azt hitte!

XIII.

Amikor Pierre Angland Viktorhoz érkezett és mikor átadta urnője levelét Viktor szolgálójának, megmondva, hogy haladéktalanul adja át az urnának, az inas azt felelte, hogy ura még nem jött haza.

Pierre nagy csalódást érzett; valami azt sugta neki, hogy Anglandnak sürgősen meg kell kapnia ezt a levelet.

Azért, mielőtt eltávozott volna, nagyon kérte az inast, hogy rögtön adja át a levelet a bárónak, mielőtt hazajön, mert a dolog rendkívül sürgős.

Aztán sietett haza, mert nagyon nyugtalan volt, arra a lelkiállapotra gondolva, amelyben urnőjét hagyta.

Julia pedig erősen felindulva attól a faszorbeli jelenettől, gyöngyölkedett.

Klotild hirtelen megjelenése, dalt aera, két éles sikoltása, gyors eltűnése, mindez lelke mélyéig felzaklatta a fiatal márkint.

Egészen fel volt indulva és reszketett. Klotildnak az a fellépése leverte. Arra kérte hát Saeville Máriaát, hogy kísérelje el.

— Magamhoz kell térni — mondotta neki — haza kívánczkodom, egyedül szeretnék lenni, hogy magamhoz térjek. Szegény asszony! Fájdalma nagyon bánt!

Armand, mikor olyan nagyon sápadtnak, felindultnak, teljesen levertnek látta Juliát attól a jelenettől, nem tudta, mihez fogjon.

Végre, amikor nővére és a márkiné elmentek, egyideig még tévovázott, ide-oda járkált gyors léptekkel, abban a reményben, hogy lecsillapítsa idegét és visszaszerezze nyugalmát, hogy megállapíthassa magának, mit tegyen.

Bizonyos, hogy nem szerette Klotildot.

Sőt irtóztott tőle azóta, hogy közéje és Julia közé akart állani.

De most akarata ellenére is, élénk szánnal érzett ez asszony iránt, akinek megrontotta az életét, megtörte a szívet.

Mit tegyen hát?

Valami rettenetes fordulattól félt. Sütét eseményeket jósolt... akarata ellenére szomorú sejtelmek bántották. Félt!... Valami benső hang, bizonyára lelkiismerete, grászra, könnyre figyelmeztette.

Belső megrendülést érzett. Megérezte, hogy valami rettenetes dolog van készülében... És szeretett volna valami módot kitalálni, amivel elhatározhatta volna a fenyegető veszedelmet.

Igen!... De hogyan érje ezt el? Nem volna-e kötelessége, hogy Klotildhoz menjen, szeliden, jóságosan beszéljen vele, bocsánatáért esedezzen s megpróbálja, hogy nyugodtabb, lemondó érzéseket öntsön belé.

Mert végre is annak, ami történt, ugyancsak ő volt az oka... Rájött, hogy ha annak idején, amikor visszatérve Párisba, Juliát, mint szép fiatal leányt látta viszont, nem a maga észére hallgat, hanem Angland tanácsát követi, semmi sem történt volna meg abból, ami bekövetkezett.

Szeliden és illendőséggel kellett volna szakítania Klotilddal, a nélkül, hogy megsértette volna legkényesebb érzelmében, a nélkül, hogy

megbántotta volna híuságát, a nélkül, hogy meggyőzte volna a szívet; nem kellett volna játszania ezt a kettős játékot, amely annyi fájdalmat okozott anyai embernek és megrontotta életüket. Ha ugy cselekedett volna, amint kötelessége előírja, Klotild bizonyosan sokat szenvedett volna ugysis; de fájdalom másféle lett volna; és ki tudja, idővel talán még feledni is tudott volna és egy napon talán találkozott volna valakivel, aki méltó lett volna a szerelmére, aki boldoggá tette volna.

Ami pedig Juliát illeti, hogy szereti az, akét gyermekkorá óta imádott, sohasem jutott volna az eszébe, hogy feleségül menjen Moreuil márkához; teljesítette volna anyja és a márk legkevésbé hajjtását, feleségül menvén Armand de Charcehez.

Akkor az életük bánat és könnyek helyett, mosolygál és boldogsággal lett volna tele.

De ah, minék mind erre gondolni? Mikor nem volt már mód visszatérni a múltba.

Igy rontják el sokan a jövőjüket, mert nincs bátorságuk arra, hogy eleveben vágjanak akkor, amikor még nem késő. Mint ahogy némely sebéssz kékis valami beteg testrésznek az amputálásával, mikor pedig már elhatározza rá magát, a baj már annyira előrehaladt, hogy elragadja a beteget rögtön az operáció után.

Armand rendkívül szenvedett! De hát módjában volt-e, hogy elfojtsa gondolatait és lelkiismereti furdalásait?

És mikor Julia az imént elhagyta, nem mondott-e neki olyan dolgokat, amelyek felélesztették a lelkiismeretét, amely jellemének érheteretlen gröngeése következtében olyan sokáig aludt.

Nagyon gyakran megcsik, hogy a nagyvilág mozgalmas élete megbénítja egy időre a lelkiismeret szarvét annyira, hogy saját magunk sem tudunk arról a jóról vagy rosszról, amit előkövetünk. A hirtvágy, a felületlen élvhajhászat, a mindenféle mámor szárnyaira kap bennünket, kábító forgószélbe sodor és mi megvünk!... Megvünk!... Megvünk egyre, a nélkül, hogy tudnánk, merre és hogy hol állunk meg... Gyakran csak akkor, amikor üt a halál órája... s megvünk, a nélkül, hogy tudnánk magunkról.

.....
..... És a lélek? .....
..... Hát az hová megy aztán! .....
.....
(Folytatása következik.)

Napirend.

Naplár: Kedd, szeptember 20. Római-katholikus: Euszták. — Protestáns: Euszták. — Görög-örös: (szeptember 7.) Szocont. — Zsidó: Tischni 11. — Nap kél: 5 óra 28 percek. — Nyugszik: 5 óra 45 percek. — Hold kél: 3 óra 49 percek délután. — Nyugszik: 1 óra 4 percek éjjel.

A miniszterek nem fogadják.
Nemzeti Múzeum. Régiségár, nyitva van délelőtt 9 óratól 1-ig. — A könyvtár történelmi és irodalomtörténeti kiállítását megtekinthető délelőtt 9-11 óráig. Belépődíj 1 korona. — Néprajzi tár (Csillag-utca 3.) nyitva 9 óratól délután 1 óráig. Belépődíj 1 korona. — Növénytar (Széchenyi-utca 1. sz.) megtekinthető kutatók számára délután 9 óratól délután 1 óráig. — Többi tárai megtekinthető 1 korona díj mellett.

Technológiai iparmúzeum nyitva 9-12-ig.
Iparművészeti múzeum nyitva 9-1 óráig.
Földtani intézet múzeuma (Stefánia-ut 14.) nyitva délelőtt 9-1-ig. Belépődíj 1 korona.

Múzeumi könyvtár nyitva délelőtt 9-1-ig.
Akadémiai könyvtár nyitva délelőtt 2-7-ig.
Egyetemi könyvtár nyitva délelőtt 9-12 óráig, és 3 óratól 8 óráig.

Az aqvincumú ásatások és múzeum. Megtekinthető egész nap III. ker. Ó-Buda, Külső-Szent-Endrei ut. Helyiérdekű vasut a Pálffy-térről.

Mentőegységlet helyiségei a Markó- és Sölyom-utca sarkán, nyitva reggel 8 óratól este 6-ig.
Alalbert a Városligetben nyitva egész nap. Belépődíj 60 fillér.

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Igazgatóság, kereskedelmi szakkönyvtára, tudakozó-osztálya és keleti mintatára V. kerület Váci-körút 32. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtt 9 óratól 12 óráig és délután 3 óratól 6 óráig. Hazai termékek állandó kiállítása és kereskedelmörténeti gyűjtemény, továbbá a házi-ipari kiállítás (melyben az üzletvezetőség ársításokat is eszközöl) a városligeti iparsarkokban (vasár- és ünnepnapokon is) nyitva délelőtt 9 óratól 12 óráig és délután 3 óratól 6 óráig. A külföldi kirendeltségek központi üzletvezetősége (Magyar kereskedelmi részvénytársaság V. Váci-körút 28. szám).

KÖZGAZDASÁG

A csokoládé- és cukorárak felemelése. Bécsből jelentik, hogy a csokoládé- és cukorárak a cukor árának felemelése következtében elhatározták, hogy gyártmányaik eladási árát is megfelelő arányban felelik.

Lóvásár és árverés. Az állami lótenyésztő-intézetekből kisorsolt kancák és herék árverése szeptember 30-án s esetleg folytatolag október elsején lesz Budapesten, délelőtti fél tíz órakor a Tattersall kerespúti helyiségeiben. A Tattersallban ezt az árverést megelőzőleg, szeptember 25., 26. és 27-én luxuslóvásár lesz, október 13., 14. és 15-én pedig ménkiállítás és vásár.

Szeszárak. A kontingens nyersszesz ára Budapesten 51.50 korona pénzben, 52.50 korona áruban. — Bécsben nem volt forgalom.

Sertés-konsumvásári jelentés. (A székesfővárosi sertésvásár és közvágóhid intézősége.) Szeptember 19. Főhajtás összege 514 db sertés, — darab süldő. Előző napi eladatlannal maradvány 672 darab sertés, — darab süldő, összesen 1276 darab sertés, — darab süldő. Eladatlannal maradvány 508 darab sertés, — darab süldő. A vásár irányzata közepes. Az árak szilárdak. — Következő árak jegyzetelték: Zsirterítés: Öreg I. r. 350 kilogrammon felül 100—101 K.-ig, II. rendű 280—350 kilogramm 100—104 fillérig, II. rendű selejtezett 96—fillérig, kanló — fillérig, fiatal nehéző 300 kilogrammon felül 100—104 fillérig, fiatal középső 220—300 kilogramm 96—100 fillérig, fiatal könnyű 220 kilogramm 87—93 fillérig, süldő — fillérig, malac — fillérig. Hussertés: nehéző 300 kilogrammon felül — fillérig, könnyű 140—300 kilogramm 86—88 fillérig, süldő 80 — fillérig, malac 40 kilogramm — fillér. Árak minden levonás nélkül, kilogrammonként, elősúlyban értendők.

Bécsi vágómarhavásár. (Saját tudósítók telefonjelentése.) A st.-marxi központi vásárcsarnokban ma megtartott vágómarhavásárra felhajtott 2581 darab magyar, 551 darab galicjai, — darab bukovinai, 675 darab, németországi, összesen 3757 darab szarvasmarha.

Mintegy azonban az ünnep miatt az összes zsidó állattulajdonosok és bizományosok elmaradtak a vásárról, ármegállapításról nem lehet szó, hanem ez majd csak a holnapi folytatódó marhavásáron fog megtörténni.

Bécsi sertésvásár. Szeptember 19. (Saját tudósítónktól.) A holnapi sertésvásárra 8000 hi-zott és 5400 fiatal sertés felhajtását várják.

A budapesti értéktőzsde.

Az izraelita ünnep következtében az ár-és értéktőzsde zárva volt. A magánforgalomban a bányáértékek újabb emelkedése következtében nagyon szilárd volt az irányzat.

Kötöttet: Osztrák hitelrészvény 657.50—659.25. Magyar hitelrészvény 768.—767.50. Rimamurányi 516.—519.25. Államvasút 648.—649.25 korona.

A bécsi értéktőzsde.

A mai előtőzsde, az izraelita ünnep miatt, gyéren volt látogatva, a bányáértékek újabb emelkedését azonban nem akadályozta ez a körülmény és a hangulat kedvező volt. Különösen az alpesi részvények felé fordult az érdeklődés, amelyek 6 koronával emelkedtek. A bankpapirok közül Hitel- és Länderbank-részvények voltak az élénkebb üzlet. Prágai vasmű, Salgótarjáni, brünni gépgyár- és hírtelbéri részvények is keresettek voltak. A javult árfolyamok, dacára a korlátozott forgalomnak, a legtöbb esetben zárlatiag tartották magukat.

A déli tőzsdán mérsékelt volt az üzlet, az árak azonban a legtöbb papírnál tartották maradtak. Schodnjei 715-re emelkedett. Prágai vasmű 2450, eschbánya 1482, Niederösterreichische Escompte-Gesellschaft 541.

Zárlat esendes, esekély árváltozással. Prágai vasmű 2447. A magánkamattól 37¹/₂%.

Bécs, szept. 19. (Magyar értékek zárlata.) 4¹/₂% aranyárjárdék 99.40, 4²/₂% osztrák aranyárjárdék 119.35. Osztrák koronaárjárdék 99.30, 1860. sorsjegye 154.40. 1864. sorsjegye 263.—. Osztrák hitelsorsjegye 484.—. Osztrák hitelrészvény 658.50, Angol-osztrák bank 282.50, Unionbank 535.50. Bécsi bankgyűléslet 544.—. Osztrák Länderbank 444.25. Osztrák-magyar bank 1614.—. Osztrák-magyar államvasút 648.25. Déli vasút 87.25. Elbevolgyi vasút 423.—. Dunagőzhajózási társaság 866.—. Alpesi részvény 479.—. Dohányrészvény 348.50. 20 frankos arany 19.02. Cs. kir. arany (vort) 11.35. Londoni váltóár 239.57. Német bankváltók 117.46. Lipót-kohó 416.—. Bécsi Tramway Lít B. —. Bécsi Tramway Lít A. —. Osztrák Lloyd 745.—. Török sorsjegye 134.50. Az irányzat szilárd.

részvény ——. Rimamurányi vasműrészvény 518.75. Magyar kereskedelmi bank 2820. Magyar cukoripar ——. Magyar vasúti kölcsön ezüstben ——. Magyar kőolaj vasúti állami kötvény ——. Magyar jelzálogbank 508.—. Adria hajózási r. t. ——. **Bécs, szept. 19. (Osztrák értékek zárlata.)** 4²/₂% papírjárdék 99.40, 4²/₂% osztrák aranyárjárdék 99.35—100.15. 4¹/₂% osztrák aranyárjárdék 119.35. Osztrák koronaárjárdék 99.30, 1860. sorsjegye 154.40. 1864. sorsjegye 263.—. Osztrák hitelsorsjegye 484.—. Osztrák hitelrészvény 658.50, Angol-osztrák bank 282.50, Unionbank 535.50. Bécsi bankgyűléslet 544.—. Osztrák Länderbank 444.25. Osztrák-magyar bank 1614.—. Osztrák-magyar államvasút 648.25. Déli vasút 87.25. Elbevolgyi vasút 423.—. Dunagőzhajózási társaság 866.—. Alpesi részvény 479.—. Dohányrészvény 348.50. 20 frankos arany 19.02. Cs. kir. arany (vort) 11.35. Londoni váltóár 239.57. Német bankváltók 117.46. Lipót-kohó 416.—. Bécsi Tramway Lít B. —. Bécsi Tramway Lít A. —. Osztrák Lloyd 745.—. Török sorsjegye 134.50. Az irányzat szilárd.

Külföldi értéktőzsde.

Berlin, szept. 19. (Zárlat.) 4²/₂% papírjárdék ——. 4²/₂% ezüst járdék 99.50, 4²/₂% osztrák aranyárjárdék 101.75. 4¹/₂% magyar aranyárjárdék 99.80, Elbevolgyi vasút ——. Osztrák hitelrészvény 207.—. Magyar koronaárjárdék 97.30. Déli vasút 18.50. Osztrák-magyar államvasút 138.75. Károly Lajos vasút ——. Kassa-oderbergi vasút ——. Orosz bankjegyek 216.20. Bécsi váltóár 85.05. 4¹/₂% új orosz kölcsön 91.40. Magyar vasúti beruházási kölcsön ——. Török dohányrészvény ——. Alpesi bányarészvény ——. Olasz járdék 104.—. Disconto Commandit 191.80. Magyar hitelbank ——. Általános villamosági Edison 225.60. Dynamit Trust 184.25. Gelsenkirchen 222.—. Harpeni 216.25. Laurakohó 250.50. Az irányzat szilárd.

Páris, szept. 19. (Zárlat.) Osztrák-magyar állami vasút ——. Új török-konzol 86.97. Egyiptomi járdék 108.42. Osztrák Länderbank ——. Párisi bankrészvény 1210. 3¹/₂%-os francia járdék 98.27. 4¹/₂%-os spanyol járdék 88.77. 3¹/₂%-os új törlesztendő járdék ——. Crédit foncier de France 711.—. Alpesi bányarészvény ——. 4¹/₂% 1890. román kölcsön 89.40. Görög kölcsön ——. Váltó Olaszországra 9¹/₂% pari. Váltó Amsterdamra 206.25. Váltó Brüsszelle 9¹/₂% 1/2. De Beers 476.60. Chartered 37.75. 3¹/₂%-os bolgár kötelezvény 429.15. Magyar aranyárjárdék 100.85. Déli vasút 93.59. Váltó Londonra 252.25. Osztrák aranyárjárdék 103.—. Török sorsjegye 130.75. Meridional vasút ——. 4¹/₂%-os olasz járdék 104.—. Ottoman-bank 591.—. 3¹/₂%-os francia járdék 98.27. Osztrák földhitelintézet 1322. Déli vasúti elsőbbségi kötvény 328.—. 4¹/₂%-os 1896. román kölcsön ——. Dohányrészvény 386.—. Váltó Bécsre 104.12. Váltó német placekra 122.31. Rio 14.27. East Rand 204.50. Randfontein 74.50. Magyar jelzálogbank ——. Az irányzat tartott.

Frankfurt, szept. 19. (Zárlat.) 4²/₂% papírjárdék ——. 4¹/₂%-os osztrák aranyárjárdék 101.80. 4¹/₂% magyar aranyárjárdék 100.35. Osztrák hitelrészvény 207.—. Osztrák-magyar államvasút 138.20. Északnyugati vasút 103.80. Eastelhradi vasút ——. Londoni váltóár 20.40. Bécsi bankgyűléslet 140.75. Villamos részvény 143.99. 3¹/₂%-os magyar aranyárjárdék 99.80, 4²/₂%-os ezüstjárdék 100.15. Osztrák koronaárjárdék ——. Magyar koronaárjárdék 97.30. Osztrák-magyar bank 116.30. Déli vasút részvény 18.30. Elbevolgyi vasút ——. Bécsi váltóár 85.10. Párisi váltóár 80.90. Unionbank részvény ——. Alpesi bányarészvény 236.—. Az irányzat szilárd.

Hamburg, szept. 19. (Zárlat.) 4²/₂%-os ezüstjárdék 100.10, 1860. sorsjegye 154.—. Déli vasút 18.20, 4¹/₂%-os Osztrák aranyárjárdék 101.50. Osztrák hitelrészvény 207.—. Osztrák-magyar államvasút 139.—. Olasz járdék 104.10. 4¹/₂%-os magyar aranyárjárdék 100.—. Az irányzat szilárd.

A budapesti kőbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

Szept. 19. A sertésüzlet irányzata: változatlan. A) **Hízott sertések ára:** I. A) Magyar elsőrendű. Öreg nehéző (páronként 400 kilogrammon felül sulyban) — fillérig. Öreg közép (páronként 300—340 kilogramm terjedő sulyban) — fillérig. Fialat nehéző (páronként 320 kilogrammon felül sulyban) 119—120 fillérig. Fialat közép (páronként 251—320 kilogramm terjedő sulyban) 119—120 fillérig. Fialat könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő sulyban) 119—120 fillérig. — II. Magyar szodett: Nehéző (páronként 280 kilogrammon felül sulyban) — fillérig. Közép (páronként 240 k.-gramm terjedő sulyban) — fillérig. Könnyű (páronként 240 k.-gramm terjedő sulyban) — fillérig. — III. Romániai: Nehéző páronként 320 kilogrammon felül sulyban — fillérig. Közép (páronként 250—320 kilogramm terjedő sulyban) — fillérig. Könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő sulyban) — fillérig. — IV. Romániai eredeti (Stuehl): Nehéző páronként 240 kilogrammon felül sulyban) — fillérig. Könnyű páronként 240 kilogramm terjedő sulyban) — fillérig. — V. Szerbiai: Nehéző páronként 260 kilogrammon felül sulyban) 121—122 fillérig. Közép (páronként 240—260 kilogramm terjedő sulyban) 119—120 fillérig. Könnyű páronként 240 kilogramm terjedő sulyban) 117—118 fillérig.

Sertésüzlet szám: 1904. szept. 17. napján volt közzét 38.884 darab. — 1904. szept. 18. napján felhajtott 740 darab. 1904. szept. 18. napján elszállított 602 darab. 1904. szeptember 19. napján maradt készletben 39.028 darab.

Kivonat a hivatalos lapból.

— Szeptember 19. —

Kinevezések. A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter Kudron Mihály okleveles tanítót a lyutai állami elemi népiskolához, Sükösdné Rajnis Józsa monori állami elemi iskolai állandó helyettes tanítónő ügyvezető állami elemi népiskolához, Kővári Azik (Izák) okleveles tanítót a bánffytelepi állami elemi népiskolához rendes tanítótá nevezte ki.

Áthelyezések. A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter Tatuleszk Izidor bajdasi állami elemi iskolai tanítót a felsőzálláspataki állami elemi iskolához, Jankovics István lyutai állami elemi iskolai tanítót a ruszközi állami elemi iskolához, Prekup László bródi állami elemi iskolai tanítót a bajdasi állami elemi iskolához jelen minőségében helyezte át.

Pályázatok. Glogovácson, Aradmegyében, postamesteri állásra október 7-ikéig. — Irbafu. Baranyamegyében, postamesteri állásra október 7-ikéig a kérvényeket a nagyváradi, illetve pécsi posta- és távírdai igazgatóságok nyújtandók be.

Időjelzés.

Az Országos Meteorológiai Intézet hivatalos jelentése. — Szeptember 19. —

Állomások	Magasság, méter.	Ma reggel 7 h		Előző 24 óra				
		Hőmérséklet, C	Északi irányú szél seb. (1-10)	Felhőzet (0-10)	Csapadék mm.	Hőmérséklet mx., mn.		
Akna-Salátina	671	6 1/2	5	4	9	8		
Kásmárk	716	2 1/2	4	4	ny	7		
Budapest	682	7 1/2	1	4	ny	13	7	
O-Gyula	69	6 1/2	1	4	ny	10	6	
Berény	69	5 1/2	1	4	ny	13	6	
Zágráb	68	6 1/2	1	4	ny	12	6	
Brno	66	5 1/2	1	4	ny	14	9	
Pécs	68	1 1/2	4	4	ny	5	6	
Debreczen	66	5 1/2	1	4	ny	14	6	
Szeged	65	6 1/2	1	4	ny	7	10	6
Arad	65	7 1/2	1	4	ny	11	10	7
Temesvár	64	2 1/2	4	4	ny	10	11	3
Szolozvár	64	2 1/2	4	4	ny	10	11	3
Vajda-Hunyád	66	6 1/2	1	4	ny	6	10	6
Nagyvárad	66	6 1/2	1	4	ny	6	10	6
Bécs	71	4 1/2	3	3	ny	13	5	
Prága	74	6 1/2	1	4	ny	16	4	
Krakó	77	4 1/2	1	4	ny	10	5	
Amstelredam	64	4	1	4	ny	10	5	
Bregenz	69	3 1/2	1	1	ny	10	5	
Salzburg	71	5	4	1	ny	14	1	
Klagenfurt	69	2 1/2	4	2	ny	14	1	
Leszina	61	3 1/2	7	4	ny	19	10	

Jelek magyarázata: K = kelet, Ny = nyugat, D = dél, É = észak. A felhőzet: 0 = egészen derült, 1 = felhős derült, 2 = részben felhős, 3 = felhős borult, 4 = egészen borult, 5 = eső, 6 = hó, 7 = köd, 8 = zivatar.

Hazánkban az idő szesz, igen hűvös és a déli tájakon. Az utóbbi huszonegy órában esett csapadékmennyiség az 5 millimétert jobbra meghaladta. A magas levegőnyomás északon, az alacsony pedig délkeleten maradt.

Európában az idő hűvösebb lett, nyugaton száraz és keleten többnyire esős volt. Az Adrián erős bóra uralkodik.

Kültség: Váltakozék, egyelőre még igen hűvös és szesz idő várható, inkább csak az ország déli felében esővel.

Vizállás.

Hely	Szeptember 19.		Szeptember 17.					
	méter	átlag	méter	átlag				
Inn	Schindling	1.78 2.04	Tisza	M.-Salgot	0.75 0.25			
Duna	Passau	2.91 2.16		Tekeláza	0.72 0.44			
	Linz	0.34 0.47		V.-Námény	1.22 0.36			
	Bécs	1.50 0.60		Tokaj	1.91 0.64			
	Pozsony	0.42 1.40		Ózonda	1.16 1.10			
	Komárom	4.01 3.12		Tisza-Püred	1.24 1.86			
	Budapest	2.56 1.97		Szolnok	1.82 2.00			
	Paks	1.28 1.02		Csongrád	0.92 1.09			
	Mohács	1.92 1.86		T.-Becse	0.68 0.88			
	Győr	2.12 2.54		Titell	1.32 1.29			
	Ujvidék	1.59 1.82		Bárfa	0.56 0.45			
	Pannocsa	0.42 0.69		Topolya	0.54 0.70			
	Orsova	1.25 1.56		Bodony	0.00 0.00			
	Magyarfalva	0.40 0.98		Sajó	Zsoltára	1.81 1.40		
	Zalota	0.79 0.12		Hernád	H.-Nemere	0.86 0.44		
	Trencsen	0.76 0.36		Berey	Margita	0.02 0.14		
	Szered	1.13 0.43		Körös	H.-Újláda	0.48 0.49		
	Sz.-Gottárd	0.62 0.30			Csúcsa	0.44 0.53		
	Sárvár	0.88 0.12			V.-Vár	0.16 0.06		
	Győr	0.92 2.02			Bélnyes	0.34 0.26		
	Péttas	0.00 0.00			Tonke	0.90 0.24		
	Zékány	0.72 0.46			Gurahonoz	0.08 0.16		
	Bárcs	1.60 0.40			Borovénz	0.48 0.43		
	Eszék	2.30 1.67			Békta	0.40 0.45		
	M.-Szerdahely	1.20 0.50			Gyóna	0.44 0.50		
	Szécsény	0.92 0.62			Marcus	Gy.-Fehérv.	0.36 0.12	
	Szilcske	1.57 0.38				Franyeska	0.68 0.12	
	Nitrovicza	0.72 0.92				Bolozsina	0.00 0.00	
	Bécs	0.18 0.42				Arad	1.28 1.32	
	Szatmár	0.08 0.03				Makó	0.24 0.25	
	Kraszná N.-Majten	0.39 0.28				Gyóna	0.44 0.50	
	LaborczMunkács	0.24 0.10				Béga	Kisbóta	0.43 0.24
	Latorczka	0.15 0.07					Temesvár	0.81 0.61
	Úng	0.12 0.14					Bécs-ny.	0.09 0.25

Dr. FERFI és NŐI
nemű betegségek,
terhességesség (impotencia) alapos gyógykezelésére legjobban ajánljuk.

Dr. KAJDACS
v. cs. és kir. ezredorvos és kórházi főorvos.
Rendel: 9-4-ig, este 7-3-ig.
Budapest, IV., Kigó-u. 5. (Klotild-pal. I. em.)
Levél útján is biztos gyógyítás.

Legjobb Legjobb Legoliosabb
PAP, PAP, PAP

1. kőszelvényes vasúgy 8 db	1. sodonyi szőlő ággyalát	5.-	1. szőlő	12.-
1. kiváló matrac	1. lengyell matrac	4.50	1. ablak köper (nyugy)	2.-
1. rouge papia	1. africe	5.-	1. tunis	1.50
1. 2.80	1. löszár	12.-	1. szajin	4.50
1. 3.40	1. ablak köper (nyugy)	2.-	1. szajin	4.50
1. 3.80	1. tunis	1.50	1. szajin	4.50
1. 4.30	1. szajin	4.50	1. szajin	4.50
1. 4.80	1. szajin	4.50	1. szajin	4.50
1. 5.30	1. szajin	4.50	1. szajin	4.50
1. 5.80	1. szajin	4.50	1. szajin	4.50
1. 6.30	1. szajin	4.50	1. szajin	4.50
1. 6.80	1. szajin	4.50	1. szajin	4.50
1. 7.30	1. szajin	4.50	1. szajin	4.50
1. 7.80	1. szajin	4.50	1. szajin	4.50

GICHNER JÁNOS papia, matrac, és kőszelvényes gyáros, szőnyeg, függöny, vasútor stb. nagy raktára

Budapest, VII., Erzsébet-körút 20. szám.
 Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve küldök. Vidéki megrendelések postaiassal eszéköltenek, nem teszek árú keszárókat, vagy a pénz visszacsatol.

Ben specialista legjobban ajánlható szerzett gazdag tapasztalat alapján, melyeket a kórház hagyományai és bujakeres osztályán való működése miatt számos éven át szerzett.

Dr. FABINYI
 specialista nemi bajokban
 emeritált kórházi orvos

gyökeresen és rövid idő alatt gyógyít a rendszeres foglalkozás megszüntetése nélkül mindennemű

titkos betegségét

(hügesőfolyást, sebeket, syphillist és önfertőzésből támadt idegbajokat).

Megelőző az eredmény FÉRFIUI GYENGESEGVEL (IMPOTENTIA) még öregb egyéneknek is.

Biztos siker folytán honorárium utólag is fizethető.

— Lovalekora díjjalalan válassz; kívánatra gyógyszerak. —
 Rendelés délelőtt 9—3-ig, este 6—8-ig.

Budapesten, Erzsébet-körút 12. szám.
 Félémet: bejárt a léposédel. — Külön várterem.

* Párisi különlegességek.

Párisban ittásem állomával beszeresem a legjobb eredeti párisi modelleket és így abban a helyzetben vagyok, hogy a legkényesebb igényeket is kielégítek. Minden nálam vásárolt cipőért 1 évi irásbeli jótállást vállaltok, hogy a felcsőr repedése ki van zárva, ha GUYI-keszkenővel bekeni, 143 előtti elszakadása esetén ingyen megcsinálom.

Itt Minden vidéki rendelést vagy teljesen pertamenteson vagy kívánatra 1 pár elegáns selym szarűt küldök ingyen. Nem megfellelő kosszárak vagy a pénz visszacsatolom.

Hogy mindenki meggyőződjék világír GUYI-keszkenő (kőszelvényes) hatásáról, itt címet valom bérel, 1 tágyó GUYI-keszkenő, és több szarű eredeti meggyőzővel ellátott árjegyzékom küldöm ingyen és bérmentve. — Legpontosabb méretek, ha harminyaban egy papírjára állva a lábait körvonalát lerajzoljuk.

1. Föld elegáns víz fűzőcipő	3.50	1. Férdi ével elegáns sevrő	5.-
1. Érd víz sima dupla talp	3.20	1. Fűző v. gonabes, selym	4.50
1. Bőr bakancs varrott talp	4.50	1. béléssel, női	4.50
1. elegáns	4.50	1. Kivívott kőszelvényes szalen-	2.-
1. Feltűnés elegáns szaloncipő,	4.50	1. lak v. finom bőrcipő	2.-
1. fűző, valódi sevrő bőrcipő	4.50	1. Gyermekeipő, magas, 3 év	1.-
1. szarű	4.50	1. Szegőbőr, magas, gyermek,	2.-
1. elegáns sevrő, női, sevrő,	3.20	1. fűző, szegőbőr, 7 évig	2.-
1. Bőr bakancs varrott talp	3.20	1. 1.50, 8—10 évig	2.-
1. Feltűnés elegáns angol box	3.20		
1. fűző, női	3.20		

AGULÁR IGNÁC

Budapest, VII., Kerepesi-út 30/a sz.
 a Rókus-kórház templomával szemben.

Automata egér vagy patkány fogó.

Gasztroknak, házasszonyoknak, vendéglősöknek, kereskedőknek, pinzabó, raktárakba.

Feltétlenül bíratos munkák. — Nagymennyiségű állatok pusztul.

Egérfogó 1 frt 50 kr. Patkányfogó 12 frt.

KERTÉSE TÓDOR
 Budapest, IV., Kristóf-tér. Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Fontos sérvben szenvedőknek!

Legújabb találmány! Legújabb találmány!
 (Szabadalom bejelentve 1904. július 12.)

Perfect symmetrikus gummisérvkötő.

A modern chirurgiai tudomány mesterműve. Tiszta gummiból készült. Akár a jobb, akár a baloldalon viselhető. A legkomplikáltabb sérvakat is megszünteti. Legkényelmesebb viselés. Kétségbe nem vonható. A legmeggyőzőbb munkái is minden kezeltettség nélkül viselhető. Mindezt kellemetlen nyomást nem okoz, egy éjjel, mint nappal viselhető. Számos elismerő és köszönettelve igazi elismerés. Az eddigi összes találmányokat mindegyben felülmúlja. A tesztől le nem esésben. Árak: egyoldali 30, kétoldali 30 koronát. Széleskörű a világ minden táján felismerés, vagy a pénz átvetés helyett a legújabb áttöréstől tartóknak. Készenléti képes árjegyzék ingyen küldött kérésre a felhatalmazott.

Pollitzer Mór és Fia utóda
 cs. és kir. kizárólag szabadalmazott orvos előszeres
 BUDAPEST, Vg., Deák Ferenc-utca 16. sz.
 A legújabb cég e szakasban. Alapítvány 1868-ban.
 A címre ügyeljünk!

STANDARD

életbiztosító társaság Edinburghban, Angolhon.
 ALAPITTATOTT 1825.
 Magyarországi fiók:
 Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 4.
 (Standard-palota.)

Évi bevétel több mint	33,600,000 kor.
Kiutalt nyereségrészek	170,000,000
Vagyon több mint	266,000,000
Halálesetek folytán kifizetve több mint	550,000,000

A „Standard“ kötvényeinek nevezetesebb előnyei:
 Készségtelen biztonság. • Alacsony díjak.
 • Szabad világkötvények. • Kötvények örvényben tartása díjtalanul elmulasztásánál. • Tökéletes és előre megállapított visszaváltási érték. • Megtámaszthatatlanság. • Feltétlenül fizetés üngylikőség esetében egyví fennállás után. • Szabad háboru-biztosítás népfelkelők részére.
 — Díjtáblázatok kívánatra küldetnek. —

+ INGYEN +

és bérmentve, zárt borítékban küldjük bármely legújabb megjelölt rendeléssel érdekes tartalom, több ezer ábrával és bő magyarázattal ellátott árjegyzékünk.

Universal sérvkötők párnázott, kis gummi-nyomlappal a legújabb sérv is elártható. Az árjegyzék a különböző sérvkötőiről bővebb magyarázattal szolgál.

GUMMI halhólyag, női szerek, bő magyarázattal és használati útmutatással. — 30 koroná magyarázó-nyelű használati engedély.

Műkezek, mulábak mészakötő, timgépek, egy-nyestartók, gummiharigyalak, használati pontoz utatitással és leírással.

Betegápolási cikkek külön-külön osztályozva és magyarázattal.

Magyar orvosi műszertár

Budapest, VII., Kerepesi-út 32.
 (a Rókus kórházzal szemben).
 A Vörös Keresztre ügyeljünk!

Mauthner Ödön
 cs. és kir. udvari magkereskedése

Budapest, Rottenbiller-u. 33. sz.
 és Kossuth Lajos-utca 4. szám.

Őszi velésre való gabonafélék

kiválasztása céljából ajánlja a **őszi árjegyzékét**, melyet kívánatra ingyen és bérmentve küld.

1. Mauthner-féle királyrozs.
2. Mauthner-féle danieli szakított-rozs.
3. Mauthner-féle kolostor-rozs.
4. Mauthner-féle skandináviai ellentálló-rozs.
5. Heintich tanár-féle rozs.

A Szász Coburg-Gothai Erőss herceg pusztavasi föltételezése a következőkben a következőkben küldi:
 Az idel retentéses szászrozs kivételében bizony kevés gazdának van módjában bármennyü veteményében is gyönyörködhetni, mi is csak úgy volnánk, ha a valóban szerencse nem éppen hozánk jutna a Mauthner-féle skandináviai ellentálló rozsra, a Mauthner-féle danieli szakított rozsra és a Mauthner-féle királyrozs-fajtákat termelőre.

A Heintich tanár-féle rozsok a következőket írják: Arattak egészen normális viszonyok között, könnyen talajon katasztrális (1000 négyzetgöle) holdankint 2223 kiló, vagyis hektáronként 3300 kiló Heintich tanár-féle rozsot. Tovább a következő

buza-fajtakra

Sierhan-féle korai rozsdamentes Prolifique-buza.

Ezen fajta korán érlik. Rozsdamentes! Hasonló körülmények között 30—40%-nál nagyobb termést ad és szilvesztel minőségű is, mint más elismert jó buzafajták. A korábban és később, t. i. október 28-án elvetett táblákban a Sierhan-féle korai rozsdamentes Prolifique buza egyrésze már június hó 22-én, június 25-én pedig teljesen beérett.

Trésor, Hybrid-buza, mely a Leidenforst-féle nagybossányi aradalmában 100 kiló vetőmag után átlag 2000 kiló szemtermést adott.

Az uralgó takarmányhiányt tekintve, rámutatunk az ugyancsak említett árjegyzékben rovatolt és most vehető következő magvakra, melyek hivatva vannak már kora tavasszal zöld takarmányt nyújtani.

Őszi borsó, Őszi búkköny, Szőszös búkköny stb.

500 koronát

fizetek annak, aki Kothé sérvkötője után ismét fogjáték kap, vagy akinek sérvje rosszá válik. Egy hónap ára 74 kór. Jók: George Kothé Nachf., H. GRITZER, Berlin. Pértárá Budapest Török József-utca, Király-utca 12. Dr. Egger Leó & Egger & Co., gyógyszerár a Nádor-utca, Váci-körút 17. valamint minden gyógyszerárban és drogeriában.

Biztos nagy jövedelem!

kinálkozik intelligens uraknak, kik az „Erzsébet-szanatorium“ sorsjegyek terjesztésével foglalkozni hajlandók. — Bővebbet: **Mercurbank** és váltó, Uziel r. t. Budapest, **IV., Váci-utca 37.**

JELENTÉS.

Ezen újság szeptember 9-ől kelt 250-ik számában már közölt hirdetéshez, amely a cs. és kir. hadsereg részére való kenyér és zab szállítási-sokról szól Nagyszeben, Fogaras, Nagydíszdó, Orlát, Medgyes, Székelyudvarhely, Brassó, Hőltővony, Feketeahalom, Keresztényfalva, Vilombak, Rozsnyó, Gyulafehérvár, Szászváros, Erzsébetváros, Kolozsvár, Marosvásárhelyi és Beszterce állomásokra az 1905. évre való szállításra adandók be ajánlatok.

Az erre vonatkozó tárgyalások **1904. október hó 3-án, 6-án, 10-én, 11-én és 13-án tartatnak meg.**

Közlebbi értesítések kaphatók a nagyszebeni, gyulafehérvári, kolozsvári és brassói katonai élelmézési raktáraknál.

A nagyszebeni cs. és kir. katonai élelmézési raktár.

Kényelmes, tisztességes mellékkereset

„ERZSÉBET SANATÓRIUM“ sorsjegyek elővásárlásával (részletve és sorsjegykönyvecskékre). Minden rendű és rangú szorgalmas egyén részére.

Mercur váltóüzleti részv. társ. BUDAPEST, V., Fürdő-u. 3.

